AZƏRBAYCAN ŞƏFFAFLIQ TƏRƏFDAŞLIĞI (AŞT) LAYİHƏSİ

VƏTƏNDAŞ CƏMİYYƏTİNİN KORRUPSİYAYA QARŞI MÜBARİZƏYƏ CƏLB EDİLMƏSİ

I. VƏTƏNDAŞ CƏMİYYƏTİNİN İMKANLARININ ÖYRƏNİLMƏSİ İLƏ BAĞLI TƏDQİQAT

II. QHT-LƏRIN ƏMƏKDAŞLIQ PLATFORMASININ STRATEGİYA SƏNƏDİ

Şəffaflıq Azərbaycan tərəfindən dərc edilmişdir.

2013, iyul

Layihə haqqında

Şəffaflıq Azərbaycan 4 il müddət ərzində Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı (AŞT) layihəsi çərçivəsində korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində vətəndaş cəmiyyətinin rolunu gücləndirmək, eləcə də Azərbaycan Hökumətini onun anti-korrupsiya strategiyasının xüsusi əhəmiyyət kəsb edən sahələrində və Açıq Hökumət Təşəbbüsü istiqamətində üzərinə götürdüyü öhdəliklərin icrası prosesini dəstəkləməkdir. ŞT Layihəsinin başlıca məqsədi vətəndaş cəmiyyətini şəffaflığın artırılması və korrupsiyanın azaldılması istiqamətində fəaliyyətini daha da effektiv etməkdir.

Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı layihəsi Amerika Birləşmiş Ştatlarının Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) vasitəsilə Amerikan Xalqının dəstəyi əsasında baş tutmuşdur. Məzmuna görə "Şəffaflıq Azərbaycan" Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İctimai Birliyi məsuliyyət daşıyır və USAID və ya Birləşmiş Ştatların mövqeyni əks etdirməyə bilər.

Minnətdarlıq

Şəffaflıq Azərbaycan bu hesabatın ərsəyə gəlməsində göstərdikləri dəstəyə görə hökumət və qeyri-hökumət təşkilatıların nümayəndələrinə öz təşəkkürünü bildirir. Layihə heyəti həmçinin Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı Layihəsi tərəfdaşlarına, həmçinin sorğuda iştirak edən, xüsusən QHT Platformasına qoşulan QHT-lərə öz təşəkkürünü bildirir. ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAİD) Azərbaycan bölməsinə AŞT layihəsinə və ŞA təşkilatına göstərdiyi davamlı və qiymətli dəstəyinə görə xüsusi minnətdarlığımızı bildiririk.

©Müəlliflik hüququ ŞA təşkilatına aiddir, İyul 2013-cü il

MÜNDƏRİCAT

	GİRİŞ	
I.	**VƏTƏNDAŞ CƏMIYYƏTININ IMKANLARININ ÖYRƏNILMƏSI ILƏ BAĞLI TƏDQIQAT**	**3**
A.	*ÜMUMI QEYDLƏR*	**5**
B.	*METODOLOGIYA*	**7**
C.	*TƏDQIQATIN STRUKTRU*	**9**
D.	*QƏNAƏTLƏR*	**9**
E.	*NƏTICƏ*	**24**
F.	*TÖVSIYƏLƏR*	**28**
G.	*QHT-LƏRIN TƏLIM EHTIYACLARI*	**30**
ƏLAVƏ 1.	**SORĞU ANKETI**	**32**
ƏLAVƏ 2.	**QHT-LƏRIN ƏLAQƏ VASITƏLƏRININ SIYAHISI**	**37**
ƏLAVƏ 3.	**RESPONDENTLƏRIN MƏLUMAT BAZASI**	**38**
ƏLAVƏ 4.	**SORĞUNUN SINAQ MƏRHƏLƏSINDƏ IŞTIRAK EDƏN QHT-lərin SİYAHISI**	**49**
ƏLAVƏ 5.	**ƏDƏBIYYAT**	**50**
II.	**QHT PLATFORMASI ÜÇÜN STRATEGIYA**	**53**
ƏLAVƏ 1.	**PLATFORMANIN FƏALIYYƏT QAYDALARI**	**62**
ƏLAVƏ 2.	**PLATFORMANIN TƏSIS MEMORANDUMU**	**64**
ƏLAVƏ 3.	**PLATFORMAYA DƏVƏT OLUNAN QHT-LƏR**	**66**
ƏLAVƏ 4.	**ƏDƏBIYYAT**	**71**

AZƏRBAYCAN ŞƏFFAFLIQ TƏRƏFDAŞLIĞI LAYİHƏSİ

VƏTƏNDAŞ CƏMİYYƏTİNİN KORRUPSİYA ƏLEYHİNƏ FƏALİYYƏTƏ CƏLB OLUNMASI

I. GİRİŞ

Bu tədqiqat işi Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatının təşəbbüsü ilə həyata keçirilən Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı layihəsi çərçivəsində baş tutmuşdur. Vətəndaş cəmiyyətinin ehtiyacları, dinamikası və xarakterik xüsusiyyətlərini dərindən tədqiq etməklə səmərəli şəbəkə strategiyasını formalaşdırmaq, habelə dövlətlə dialoq müstəvisində QHT-lərin böyük hissəsini korrupsiya əleyhinə mübarizəyə cəlb etmək mümkündür.[1]

Azərbaycanda korrupsiyanın yüksək səviyyədə olması, neft gəlirlərinin qeyri-bərabər bölgüsündən yaranan narazılıq artmaqdadır.[2] Siyasət quruculuğunda, o cümlədən korrupsiya əleyhinə siyasətin formalaşdırılmasında vətəndaş cəmiyyəti institutlarının cəlb olunmasının vacibliyi dəfələrlə qeyd edilsə də, təssüflər olsun ki, indiyə kimi vətəndaş cəmiyyətinin böyük hissəsi siyasi qərarların qəbul olunmasına cəlb olunmamışdır. Tədqiqatlar göstərir ki, rəsmi qeydiyyatdan keçən QHT-lərin yalnız 20 %-i hökumət qərarlarına hansısa formada təsir etməyə səy göstərirlər[3].Vətəndaş cəmiyyətinin zəif və parçalanmış[4] olmasına baxmayaraq, kifayət qədər tanınmış QHT-lər mütəmadi olaraq ictimai əhəmiyyətli məsələlərdə qərar qəbulu prosesinə öz yanaşma və səyləri ilə töhfə verməkdədirlər.[5]

Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində çalışan vətəndaş cəmiyyəti institutlarının başlıca məqsədi nədir? Onlar nə qədər çoxşaxəli və təsirlidirlər? Azərbaycan vətəndaş cəmiyyəti sosial problemlərə qarşı öz etirazlarını bildirməkdə nə qədər fəaldır? Ümumilikdə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının bugünkü vəziyyətini birmənalı qiymətləndirmək çətindir. Bir tərəfdən vətəndaş cəmiyyəti institutlarına təzyiqlər artmış[6], eləcə də vətəndaş cəmiyyəti mühiti pisləşmiş[7], digər tərəfdən isə

---

[1] World Movement for Democracy Secretariat at the National Endowment for Democracy (NED) and International Center for Not-for-Profit Law (2009), Defending Civil Society Toolkit. http://www.defendingcivilsociety.org

[2] The Impact of the Oil and Gas Revenues to Social Tensions, case of Azerbaijan Baku – 2010, by Ingilab Ahmadov, Kanan Aslanli, Rasim Musabeyov, Public Finance Monitoring Center with the support form Friedrich Ebert Foundation, www.pfmc.az

[3] The EU's policy towards Azerbaijan: what role for civil society? SPES Policy paper, by Katrin Böttger/Mariella Falkenhain, June 2011, http://www.iep-berlin.de/

[4] Civil Society in the Caucasus: Myth and Reality By Jonathan Wheatley, Zurich, Abstract, Caucasus Analytical Digest No 12, 22 January 2010 www.res.ethz.ch

[5] In particular, members of the Information and Cooperation Network of Anti-corruption NGOs, www.anticornet.az

[6] CIVICUS: World Alliance for Citizen Participation condemns bullying tactics by the Azerbaijan government to silence civil society organizations (CSOs), Johannesburg. 28 February 2012, http://civicusalpha.org

[7] We need international civil society to stand in solidarity, Interview of Dr Leila Alieva, President of the Center for National and International Studies (CNIS) in Baku, Azerbaijan, to CIVICUS, 28 February 2012, http://civicusalpha.org

hökumət eləcə də Korrupsiyaya qarşı mübarizəyə dair Milli Fəaliyyət Planı və Açıq Hökumət Tərəfdaşlığı Fəaliyyət Planını[8] qəbul etməklə dövlət institutları ilə vətəndaş cəmiyyəti arasında əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar açmışdır. Uğurlu nümunə kimi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi və ASAN xidməti nəzdində yaradılmış İctimai Şuralar, Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Komissiyasının Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə işçi qruplarını misal göstərmək olar. Oxşar mexanizmlər[9] digər dövlət qurumlarında da yaradılmışdır. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan QHT-lərinin digər postsovet ölkələrində olduğu kimi, "ölkədə sosial dəyişikliklər üçün vahid strategiyası yoxdur"[10], bu tədqiqat işi öz növbəsində Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan müəyyən seqmenti üçün bu sahədə atılmış ilk addımdır.

Başlıca məqsəd Vətəndaş Cəmiyyəti İnstitutlarının, başqa sözlə qeyri-dövlət aktorların hökumət tərəfindən icra edilən korrupsiya əleyhinə inkişaf strategiyası və islahatların təkmilləşdirilməsinə cəlb etməkdir.

Apardığımız tədqiqatın iki alt-məqsədi vardır və bu da öz növbəsində korrupsiya məsələsi ilə bağlı iki müxtəlif istiqamət üzrə nəticələr gözləməyə imkan verir.

Alt-məqsəd 1- *Korrupsiya sahəsində çalışan və çalışmağı nəzərdə tutan QHT-lərin imkanlarını öyrənmək*

Bu alt-məqsədə nail olmaq üçün aşağıdakı vəzifələr qarşıya qoyulmuşdur:

- **Vəzifə 1.***Korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində hal-hazırda çalışan və çalışmaq istəyən QHT-lərin siyahısını tərtib etmək;*
- **Vəzifə 2.***Korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində çalışan və ya çalışmağı nəzərdə tutan QHT-lərin zəif və güclü tərəflərini müəyyənləşdirmək.*

"Şəffaflıq Azərbaycan" (ŞA) birinci alt-məqsədə"QHT-lərin imkanlarının öyrənilməsi" ilə bağlı tədqiqat işini həyata keçirilməklə nail olmuşdur. Nəticədə:

- Uyğun QHT-lərin sayı müəyyənləşdirilib;
- Onların güclü və zəif tərəfləri təhlil olunub.

Alt-məqsəd 2 - *Daha çox QHT-ləri anti-korrupsiya fəaliyyətinə cəlb etmək*

- **Vəzifə 1.***Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində uyğun və maraqlı QHT-ləri səfərbər etmək üçün koalisiyanın qurulma strategiyasını hazırlamaq;*
- **Vəzifə 2.***Hazırlanmış strategiyaya uyğun olaraq Azərabaycan regionlarının, gənclərinin, qadınların və başqa həssas qrupların da maraqlarını təmsil etmək iqtidarında olan geniş koalisiya yaratmaq;*

[8] Approved by Presidential decree dated 5 of September 2012, www.president.az
[9] TA has received an invitation to sit on similar Councils at the State Social Protection Fund and Ministr of Taxes planned to be established.
[10] Mapping civil society of Belarus. Briefing Paper by Andrei Yahorau, Andrei Shutau, Center for European Transformation, June, 2012 http://cet.eurobelarus.info/by/

- **Vəzifə 3.** *Hökumət-vətəndaş cəmiyyəti dialoqu əsasında müzakirələr təşkil etmək və anti-korrupsiya islahatlarını həyata keçirmək üçün QHT-lərin koalisiyası adından təkliflər hazırlamaq və təqdim etmək.*

İkinci alt-məqsədin reallaşdırılması üçün nəzərdə tutulan tədbirlər Koalisiyanın Strategiya sənədinin tərkib hissəsi olan Fəaliyyət Planında göstərildiyi kimi həyata keçiriləcək və koalisiyanın gələcəkdəki hesabatlarında öz əksini tapacaqdır. Nəticədə:
- Ölkədə korrupsiya əleyhinə regionların, gənclərin, qadınların və başqa həssas qrupların da maraqlarını təmsil etmək iqtidarında olan geniş koalisiya yaradılacaq.
- Vətəndaş cəmiyyətinin təkliflərini nəzərə almaqla hökumətə konsensus əsaslı tövsiyələr veriləcək və hökumətin 2012-2015-ci illər üzrə Korrupsiya əleyhinə Milli Fəaliyyət Planı və Açıq Hökumət Təşəbbüsü üzrə Fəaliyyət Planı çərçivəsində götürdüyü öhdəliklərin icrasının vəziyyəti ilə bağlı monitorinq hesabatların təqdimatı üçün mütəmadi olaraq ildə ən azı iki dəfə koalisiyanın tədbirləri təşkil olunacaqdır. ŞA tədbirlərin nəticələrini koalisiyanın adından müvafiq dövlət qurumlarına təqdim edəcəkdir.

Alt-məqsəd 3. QHT-lərə institutsional yardım

Vəzifə 1. *QHT-lərin ehtiyaclarını müəyyənləşdirmək və QHT-lərə təlimlər vermək;*
Vəzifə 2. *QHT-lərin ehtiyaclarını daha yaxşı anlamaq üçün donorları məlumatlandırmaq.*

Nəticədə: Vətəndaş cəmiyyətini gücləndirmək üçün ŞA tərəfdaş təşkilatlara, o cümlədən anti-korrupsiya sahəsində çalışan digər QHT-lərə qazandığı daxili menecement və maliyyə prosedurları ilə bağlı bacarıqlarını bölüşmək üçün təlimlər təşkil edəcəkdir. Təlimlər sorğunun nəticələrini nəzərə alaraq təşkil olunacaqdır.[11]

II. VƏTƏNDAŞ CƏMIYYƏTININ IMKANLARININ ÖYRƏNILMƏSI

A. ÜMUMI HISSƏ

Tədqiqatın əsaslandırılması

Bu tədqiqata ehtiyac aşağıdakı səbəblərdən doğmuşdur:
- Yerli vətəntdaş cəmiyyəti subyektlərinin institutsional inkişafı üçün mövcud beynəlxalq təcrübədən (siyasət təklifləri, təlimatlar) az məlumatlı olması və məhdud çərçivədə faydalanması;
- QHT-lər arasında səmərəli koordinasiya və uyumla bağlı mövcud məhdudiyyətlər;
- Vətəndaş cəmiyyətinin uzunmüddətli institutsional inkişafını dəstəkləyəcək adekvat strategiya və vasitələrin olmaması;
- Ölkədə yaxşı idarəetməni dəstəkləmək üçün inteqrativ strategiyaların (hökumətlə vətəndaş cəmiyyəti arasında) olmaması.

Tədqiqat obyektinin tərifi

Adətən QHT sektoru vətəndaş cəmiyyətinin bir komponenti kimi nəzərdən keçirilir. Bu günə qədər vətəndaş cəmiyyəti və QHT anlayışlarının bir sıra tərifləri verilmişdir.

[11] TA will first seek advice and guidance from the BLCD project's experts on how to strengthen the institutional strengthening and capacity building efforts for itself, its partners and trainees

Ümumilikdə isə vətəndaş cəmiyyəti ailə institutu ilə dövlət institutu arasında qeyri-kommersiya fəaliyyəti göstərən bir institutdur.[12] BMT-nin tərifinə əsasən "QHT gəlir əldə etmək üçün yox, əsasən ictimai maraqlar naminə sosial problemlərə qarşı mübarizə aparmaq üçün lokal, milli və beynəlxalq səviyyədə yaradılmış könüllü vətəndaş qrupudur" [13] Nəticə etibarilə vətəndaş cəmiyyəti anlayışı QHT analyışından daha genişdir[14], bu tədqiqatda isə vətəndaş cəmiyyəti və QHT anlayışları bir qayda olaraq eyni mənada istifadə ediləcəkdir.

Tədqiqata Yanaşma

Vətəndaş cəmiyyətinin imkanlarını öyrənmək hər hansı ölkədə əsas QHT-lərin (ya da QHT-lərin müəyyən seqmentinin) ictimai inkişaf prosesinə necə cəlb olunduğunu anlamaq üçün aydınlaşdırıcı bir tədqiqat işi kimi xarakterizə oluna bilər. Bu işdə məqsəd cəmiyyətin siyasi, sosial, institutsional sferasında QHT-lərin rolunu və vəzifəsini, həmçinin onların güclü və zəif tərəflərini aydınlaşdırmaqdır ki, onların sosial həyata təsir imkanları aydın müəyyən edilsin.

Bu günə kimi, Azərbaycanda yerli[15] [16]iki QHT və bir beynəlxalq ekspert[17] tərəfindən QHT-lərin imkanlarının öyrənilməsi ilə bağlı tədqiqat işləri aparılmışdır. Bu tədqiqat işinin davam etdirilməsi beynəlxalq və yerli ekspertlər tərəfindən gündəmə gətirilmişdir[18]. Xüsusən, korrupsiya sahəsində işləyən və ya işləməyi planlaşdırılan QHT-lərin imkanlarının öyrənilməsi indiyə kimi tədqiqat predmeti olmamışdır.

Nəzəri Metodologiya

Bu tədqiqat üçün nəzərdə tutulan metod yüz QHT arasında aparılan sorğudur. Bu sorğu həmçinin elmi ədəbiyyatların təhlili ilə müşaiyət olunacaqdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu tədqiqat CİVİCUS təşkilatı tərəfindən hazırlanan Vətəndaş Cəmiyyəti İndeksinin (Civil Society İndex) metodologiyasına əsaslanmışdır. Bununla bərabər metodologiya APT (Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı) layihəsinin ehtiyaclarına və tədqiqatın məqsədlərinə uyğunlaşdırılmışdır.

---

[12] Visualizing Civil Society through Mapping NGOs, by Mai-Lan Ha, Christy Helbing, Tomoko Inagaki, Rahul Lahoti, May 2007, http://sipa.columbia.edu

[13] United Nations Department of Public Information, http://www.un.org/dpi/ngosection/criteria.asp

[14] Mapping Political Context: A Toolkit for Civil Society Organizations, by Robert Nash, Alan Hudson and Cecilia Luttrell, July 2006 http://www.odi.org.uk

[15] Civil society in Azerbaijan: Challenges and Opportunities in Transition, CIVICUS Civil Society Index Report for Azerbaijan An international action-research project coordinated by CIVICUS: World Alliance for Citizen Participation, by Rajab Sattarov, Tair Faradov and Ilham Mamed-zade, International Center for Social Research (ICSR), December 2007, https://civicus.org/

[16] On the Assessment of the Organizational and Management Capacity of NGOs in Azerbaijan, Emin Amrullayev, Democracy Learning Public Association February 2012, www.dlpu.az

[17] Mapping of Civil Society Organizations in Azerbaijan, Final report October 2010 by Christine Leiser, IBF International Consulting for European Union, Letter of Contract No 2010/239233/1 www.oneglobalexpert.com

[18] The Azerbaijan Social Review Commission Fifth Report, by David Rice et al, August 2011, www.bp.com/liveassets

Vətəndaş cəmiyyəti İndeksi

Vətəndaş Cəmiyyəti İndeksi dünyanın 100-ə yaxın[19] vətəndaş cəmiyyəti institutlarını özundə birləşdirən CİVİCUS təşkilatı tərəfindən hazırlanmışdır. İndeksin məqsədi vətəndaş cəmiyyətinin davamlılığı və gücünü artırmaq, nəticədə onların müsbət sosial dəyişikliklərə töhfəsini gücləndirməkdir. İndeksi standart meyar kimi səhiyyə və vətəndaş cəmiyyəti institutlarının imkanlarını qiymətləndirmək üçün də istifadə olunur.Bu indeks aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

- **Məkan\ mühit**- siyasi kontekst, fundamental hüquq və azadlıqların təminatı, sosial-iqtisadi mühit, sosial-mədəni mühit.
- **Struktur:** Vətəndaş iştirakçılığının miqyası, vətəndaş cəmiyyətinin müxtəlifliyi, təşkilatlanma səviyyəsi, təşkilatlar arası münasibətlər, resurslar.
- **Dəyərlər:** demokratiya, şəffaflıq, tolerantlıq, qeyri-zorakılıq, gender bərabərliyi, yoxsulluğun ləğvi, ekoloji davamlılıq.
- **Təsir:** Dövlət siyasətinə təsir, dövlət və özəl təşkilatların hesabatlılığının təmin edilməsi, sosial ehtiyaclara cavab vermək, vətəndaşların gücləndirlməsi.

B. METODOLOGIYA

(1) *Mövcud sənəd və hesabatların nəzərdən keçirilməsi*
Tədqiqatçı heyətimiz dünyada və Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti məsələləri ilə bağlı məqalə və tədqiqat hesabatlarını müəyyənləşdirmiş və toplamışdır. (Zəhmət olmasa Əlavə 1-ə baxın)

(2) *İlkin müsahibələr*
Tədqiqatçı heyətimiz QHT-lərin Anti-korrupsiya şəbəkəsinin üzvləri və APT layihəsinin tərəfdaşları, eləcə də vətəndaş cəmiyyətinin geniş spektrini təmsil edən digər ixtisaslaşmış QHT-lərin də daxil olduğu İlkin Əlaqə (kontakt) siyahısını (Zəhmət olmasa Əlavə 2-ə baxın) tərtib etmiş və QHT nümayəndələri və donorların vətəndaş cəmiyyəti sahəsində təcrübəli olan ekspertləri ilə bir sıra müsahibələr təşkil etmişdir. Bu müsahibələr telefon, elektron poçt vasitəsilə və üz-bəüz aparılmışdır. İlkin müsahibələr digər QHT-lər barəsində də məlumat toplamağa imkan vermişdir.

(3) *Uyğun təşkilatları müəyyənləşdirmək və əlaqə saxlamaq*
Bir sıra həmkar təşkilatlarla məsləhətləşmələr, internet axtarışı, dəvət çağırışları ŞA facebook və veb səhifəsində yerləşdirilmiş, eləcə də QHT-lərin yahoo qrupuna göndərilmiş, daha sonra dəvət Korruspiyaya qarşı QHT şəbəkəsinə, Milli Büdcə Qrupu, APT layihəsi çərçivəsində ŞA təşkilatının tərəfdaşlarına ünvanlanmış, sonda isə tədqiqat heyəti yekun potensial kontakt siyahısını müəyyənləşdirə bilmişdir. Heyətimiz ilkin əlaqə siyahısını sorğu üçün respondentlərin məlumat bazasına çevirmişdir. (Zəhmət olmasa Əlavə 3-ə baxın)

İlkin əlaqə siyahısında olan QHT-lər ilə telefonla əlaqa saxlanılaraq onların əlaqə (kontakt) məlumatları yoxlanılmış, yeri gəldikcə dəqiqləşdirilmişdir. Hər hansı QHT-nin ilkin əlaqə məlumatlarını birbaşa yoxlamaq mümkün olmadıqda, onda digər QHT-lər

[19] Civil Society Index, Country Report for Azerbaijan, 2009, www.civicus.org;

vasitəsi ilə yoxlanılmışdir. Bu iki haldan heç biri mümkün olmadıqda, həmin QHT ilkin kontakt siyahısından çıxarılmışdır. Digər tərəfdən, siyahımızda yer almayan bəzi QHT-lər öz təşəbbüsləri ilə sorğuda iştirak etməyə razılıq vermişdir. (Xahiş olunur Əlavə 3 – Respondentlərin məlumat bazası-na baxın)

(4) *Maraqlı tərəflərin təhlili*
Dövlət qurumlarının ehtiyaclarını və onların QHT-lərdən gözləntilərini müəyyənləşdirmək, həmçinin Koalisiyanın gələcəkdə hökumətlə əməkdaşlığı necə gördüyünü qarşı tərəfə çatdırmaq üçün, Nazirlər Kabinetinə və Korrupsiyaya qarşı mübarizə Komissiyasına məktublar ünvanlanmışdır.

(5) *Sorğu anketinin layihə variantı*
Tədqiqat çərçivəsində sorğu anketinin layihə variantı tamamlanmışdır. Anketin strukturu CİVİCUS və Human European Consultancy [20] təşkilatları tərəfindən hazırlanmış və istifadə edilən anketin strukturu əsasında hazırlanmışdır. Layihə heyəti bəzi sualları seçmiş və bəzi sualları da layihənin tələblərinə və yerli kontekstə uyğunlaşdırmışdır, həmçinin yeni suallar əlavə etmişdir.

(6) *Sınaq mərhələsi*
Anketin layihə variantı işlənib hazırlandıqdan sonra ilkin müsahibələr zamanı ortaya çıxmış bəzi nüansları da nəzərə almaqla anketin layihə variantı 8 QHT-arasında təşkil edilmiş müsahibələr yolu ilə sınaqdan keçirilmişdir. Müsahibələr telefon və yazılı şəkildə təşkil edilmişdir. (Xahiş olunur Əlavə 4 – Sınaq mərhələsinə cəlb olunmuş QHT-lərinin siyahısı-na baxın)

(7) *Sorğu*
Anketin son versiyası (Xahiş olunur Əlavə 5-ə baxın) sınaq mərhələsi nəticəsində toplanmış rəylər əsasında daha da inkişaf etdirilərək tamamlanmış, sonda isə Survey Monkey proqramı vasitəsilə elektron sorğu anketi hazırlanmışdır. Respondentlərin məlumat bazasında olan QHT-lərlə mail və telefonla əlaqə saxlanılmış, daha sonra isə mail vasitəsi ilə elektron sorğuda iştirak etmək üçün dəvət göndərilmişdir.

(8) *Keyfiyyət nəzarəti*
İnternet resursları yoxlanılmış, onlayn sorğuda iştirak etməyən QHT-lərlə əlaqə saxlanılmış, onlardan onlayn sorğuda iştirak etmək və ya mail ilə suallara cavab vermək xahiş edilmişdir. ŞA tədqiqat heyəti üç haldan birində (35/100) bəzi QHT-lərin elektron poçt vasitəsi ilə doldurulmuş anketlərini elektron sorğu bazasına yerləşdirmişdir. Respondentlərin məlumat bazası respondentlərin faktiki iştirakçılıq səviyyəsini göstərməyə imkan verir. (Xahiş olunur Əlavə 3-ə baxın).

(9) *Təhlil*
Nəticələr elektron qaydada toplanıb ŞA heyəti tərəfindən təhlil olunmuş və sonda nəticələr ilə birlikdə hesabat hazırlanmışdır.

[20] Dealing with Anti-discrimination in the New Member States, Romania, Bulgaria and Turkey: Mapping capacity of civil society dealing with anti-discrimination, by Human European Consultancy in partnership with Migration Policy Group, September 2006, http://www.migpolgroup.com

(10) *Məhdudiyyətlər*

Layihə heyəti APT layihəsi çərçivəsində bu tədqiqat işini gələcəkdə də davam etdirəcəkdir. Onu da qeyd edək ki, bu tədqiqat çərçivəsində məlumatların toplanması və təhlili prosesində bir sıra məhdudiyyətlərlə üzləşdik. Xüsusən ŞA-nın fəaliyyət göstərmədiyi regionlarda sorğunu keçirmək üçün müəyyən məhdudiyyətlər olmuşdur. Tədqiqatımıza başqa bir məhdudiyyət isə müsahibə üçün seçdiyimiz QHT-lərlə bağlı yaranmışdır. Belə ki, regionlarda fəaliyyət göstərən bəzi QHT-lərə çıxış imkanları məhduddur. Qeydiyyatdan keçmələrinə və internet məkanında müəyyən əlaqə vasitələri yerləşdirmələrinə baxmayaraq, onlarla əlaqə saxlamaq mümkün olmamışdır. Odur ki, biz ŞA-nın mərkəzlərinin yerləşdiyi regionlarda fəaliyyət göstərən QHT-ləri sorğu prosesinə cəlb etmişik.

(11) *İlkin qənaət*

İlk qənaətimiz ondan ibarətdir ki, QHT-lər öz fəaliyyəti haqqında daha geniş məlumat yaymaqda maraqlıdır. Digər bir qənaətimiz ondan ibarətdir ki, QHT-lər əlaqə yaratmaq və birgə çalışaraq cəmiyyətə yaxşı təsir etmək niyyətindədirlər.

C. TƏDQIQATIN STRUKTURU

Aşağıdakı tədqiqat strukturu CİVCUS vətəndaş cəmiyyəti indeksi əsasında hazırlanmış 4 sual blokundan ibarətdir: 1. Mühit 2. Struktur 3. Dəyər 4. Təsir.

D. TƏDQIQATIN NƏTICƏLƏRI

1. MÜHIT

Vətəndaş Cəmiyyəti İnistitutlarının fəaliyyəti üçün ölkənin siyasi durumdan asılı olaraq öz missiyalarını həyata keçirmək üçün nə qədər azad məkan vardır? "Hal-hazırda dünyada QHT-lərin fəaliyyəti üçün mövcud şərait keçmişə nisbətdə daha az əlverişlidir"[21] **International Institute for Non-Profit Law**[22] təşkilatının araşdırmalarına görə dünyada QHT və vətəndaş cəmiyyətinin azad fəaliyyətini məhdudlaşdıran hüquqi maneələr artmaqdadır. Dünyada müşahidə edilən bu tendensiya Azərbaycan üçün də aktualdır.

1.1. Ümumi siyasi mənzərə

Azərbaycanın zəngin karbohidrogen resursları və maliyyə ehtiyatlarına malik olmasına baxmayaraq, ölkədə hələ də ciddi korrupsiya problem qalmaqdadır. 2012-ci il Korrupsiya Qavrama İndeksinə[23] görə Azərbaycan 27 xal (100 xallıq şkala ilə) ilə 176 ölkə arasında 139-cu yeri tutmuşdur ki, bu da ötən illərə nisbətdə irəliyə doğru az dəyişiklik deməkdir. Digər tərəfdən, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin

---

[21] Quotation by Lisa Jordan, Ford Foundation from Visualizing Civil Society through Mapping NGOs, May 2007, by Mai-Lan Ha, Christy Helbing, Tomoko Inagaki, Rahul Lahoti, of the School of International and Public Affairs at Columbia University, for The Institute for a New Reflection on Governance http://sipa.columbia.edu

[22] Global Trends in NGO law, on-line quarterly journal by Center for Non-profit Law, www.icnl.org, 2009-2013

[23] Transparency International Corruption Perception Index 2012, www.transparency.org

inhisarçılığın ləğvi və azad bazar iqtisadiyyatının yaradılması ilə bağlı çıxışı 2011-ci ildən etibarən korrupsiyaya qarşı mübarizəyə yeni təkan vermişdir. O dövlət orqanlarını süni qiymət artımına qarşı tədbirlər görməyə, bazar subyektlərinə lüzumsuz audit və təftiş yoxlamalarını dayandırmağa, vergi yayınmalarına qarşı tədbirlər görməyə və həmçinin korrupsiyaya qarşı sistemli mübarizə aparmağa çağırmışdır. Sonda o hökuməti ictimai etibarı qazanmaq uğrunda çalışmağa dəvət etmişdir.[24] Bu məqsədə çatmaq üçün əhaliyə 25 növ xidmət göstərən 9 dövlət qurumunun nümayəndəliyinin təmsil olunduğu[25], operativ və səmərəli xidmətin təşkil edildiyi ASAN xidmətininin 3 mərkəzi Bakıda və Sumqayıtda açılmış (4-cü isə avqustda açılacaqdır), eləcə də 2012-2015-ci il üzrə Korrupsiya qarşı Milli Fəaliyyət Planı və 2012-2015-ci il üzrə Açıq Hökumət Təşəbbüsü üzrə Milli Fəaliyyət Planın[26] qəbul edilmişdir. Bütün bunlara baxmayaraq, korrupsiya cəmiyyətə çox dərin nüfuz etmiş vəziyyətdədir, hətta əhalinin yarısından çoxu dövlət orqanlarında korrupsiyanın ciddi problem olduğunu qəbul edirlər.[27]

Fundamental azadlıqlara ciddi məhdudiyyətlər və insan haqqlarının sistemli pozulması beynəlxalq hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları üçün narahatlıq doğuran məsələlərdəndir. Ölkədə demokratiyanın vəziyyətinin pisləşməsi Freedom House təşkilatı tərəfindən də təsdiqlənmişdir. (Azərbaycanda demokratiyanın vəziyyəti 2012-ci il üçün 1- 7 şkala əsasında 6.57 xal ilə qiymətləndirilmişdir.)[28]

Hüquq mühafizə orqanlarının fəaliyyəti heç də həmişə ictimai maraqlarla üst-üstə düşmür.[29] Məhkəmə hakimiyyəti isə böyük ölçüdə icra hakimiyyətinin nəzarəti altındadır. Zəif idarəetmə, məhkəmə sisteminə ictimai etibarın az olması məhkəmə sisteminin nümayəndələri tərəfindən də təsdiqlənir.[30]Məhkəmə qərarlarının icrası da böyük problem olaraq qalmaqdadır.[31]

Bir çox hökumət rəsmiləri VCİ-nın fəaliyətinin genişləndirlməsinə az maraq göstərirlər və bir çox hallarda dövlət orqanları QHT-lər əməkdaşlıq etməkdən yayınırlar. Hökumət mövcud vəziyyəti düzəltmək üçün dövlət orqanlarına QHT-lərlə işləmək[32] və Dövlət sosial sifarişi haqqında qanunun[33] tələblərinə uyğun olaraq dövlət orqanlarını QHT-ləri bir sıra tenderlərə dəvət etməyə çağırmışdır. Dövlət Sosial Sifarişi haqqında qanunun

---

[24] Speech of the President Ilham Aliyev at the extended meeting of the State Anti-Corruption Commission, convened on 27 January 2011 and President's speech at the 14 January 2011 Cabinet of Ministers meeting, www.525.az.
[25] See more at www.asan.az
[26] Both Action Plans were approved by the presidential decree of 5 September 2012 and are available at www.president.az
[27] Global Corruption Barometer 2013, by Transparency International, www.transparency.org
[28] Nations in Transit: 2012 Country Report for Azerbaijan, by Freedom House, available at http://www.freedomhouse.org
[29] Data base on Advocacy and Legal Advice Centers in Baku, Ganja, Quba and Legal Resource Centers in Ganja, Sheki and Lenkoran run by Transparency Azerbaijan since March 2005, see more at www.transparency.az
[30] Interview of chairman of the Supreme Court Ramiz Rizayev, dated 11 November 2010; available at: www.news.day.az.
[31] European Neighborhood Policy: Monitoring Azerbaijan' s Anti-corruption Committeemen's 2010, by Transparency Azerbaijan, May 2011, www.transparency.az
[32] Article 27, National Anti-corruption Action Plan for 2012-2015,
[33] The Law on Social Order, www.president.az

qəbul edilməsi öz növbəsində ictimai iştirakçılığla bağlı qanun layihəsinin [34] müzakirələrinə şərait yaratmışdır.

Son illər cəmiyyətin artan sosial fəallığının mühim bir xüsusiyyəti əhəmiyyətli dərəcədə internetdən məlumat yaymaq imkanı və sosial şəbəkələşmədir.

Respondentlərə ölkənin ümumi siyasi mənzərəsi ilə əlaqədar açıq sual ünvanlanmışdır. Respondentlərin bu açıq sualları cavabalandırması məcburi xarakter daşımırdı. Ölkənin siyasi mənzərəsi ilə əlaqədar respondetlərin qiymətləndirməsində qütbləşmə müşahidə olunur. Bəziləri hesab edir ki, ölkədə uğurlu daxili və xarici siyasəti fonunda iqtisadi inkişaf və siyasi sabitlik hökm sürür. Digər respondentlər isə qüsurlara diqqət çəkmişdir.: korrupsiyanın yüksək səviyyəsi, bazarda inhisarçılıq, siyasi azadlıqların olmaması, o cümlədən QHT-lərin qeydiyyatı ilə bağlı problemlərin yaşanması, azad mətbuatın olmaması, vətəndaş cəmiyyətinin regionlarda fəaliyyətinə süni maneələr yaradılması, insan hüquqlarının pozulması, icra hakimiyyətinin digər hakimiyyət qolları üzərində dominantlığı, 2013-cü il oktyabr ayında keçiriləcək prezident seçkiləri ərəfəsində vətəndaşların artan siyasi fəallığına qarşı hökumətin sərt reaksiyası və zəif müxalifətin olması. Bir respondent hətta belə qeyd etmişdir: "Azərbacyanda vahid siyasi mənzərə yoxdur. Siyasi vəziyyət hər gün dəyişir"

1.2. Sosial Vəziyyət

Azərbaycanda sosial norma və davranışları vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı üçün həm əlverişsiz həm də əlverişsli hesab etmək olar. Əhali bir tərəfdən ictimai məsələlərə biganəlik göstərir [35], digər tərəfdən başqalarına qarşı yüksək tolerantlıq[36] nümayiş etdirir.

Ölkənin siyasi mənzərəsi ilə bağlı cavablarda qütbləşmə müşahidə olunsa da, sorğuda iştirak edən respondentlər sosial durum və sosial problemlər barədə mövqeləri çox yaxın olmuşdur. Respondentlərin fikirlərindən Azərbaycan cəmiyyətində iki əsas tendensiyanı müşahidə etmək mümkündür: Azərbaycan cəmmiyyətinin vertikal sosial stratifikasiyası (əhalinin varlı və kasıb təbəqəsi arasında təbəqələşmənin kəskinləşməsi) və Bakı ilə regionlar arasında artan iqtisadi və sosial uçurum. Digər əsas tendensiyalardan biri isə sürətli urbanizasiyadır və əhalinin payataxt Bakı və onun ətrafında cəmləşməsidir. Hökumət isə urbanistik axını əyalət şəhərlərinə yönəltməyə səylər göstərsə də, işsizlik, regionalarda təhsil səviyyəsinin aşağı olması, sosial inistitutların, eləcə də kəndlərdə infrastrukturun zəif olması urbanizasiyanın əsas köklü səbəbləri olaraq hələ də qalmaqdadır. Bütün bunlar regionlarda, xüsusən gənclər arasında psixoloji və sosial gərginliyin artmasına səbəb olur.

Respondentlərin fikrincə, sosial, səhiyyə və təhsil proqramları dövlət qurumları tərəfindən səmərəli təşkil edilmir, səbəblərdən biri də dövlət məmurlarının korrupsiyaya bulaşmasıdır. Buna görə də, vətəndaş cəmiyyəti inistitutlarının rolunun sosial xidmətlərin göstərilməsi və idarəedilməsi sahəsində dövlət qurumları ilə rəqabəti təşviq edilməlidir. Müsbət nümunə kimi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin əlil

[34] The draft law has been designed by civil society experts to the order the National Council of Support to NGOs
[35] Civil Society Index, Country Report for Azerbaijan, 2009, www.civicus.org
[36] Психология толерантности в Азербайджане -3. Таир Фарадов, Южный Кавказ, Центральная Азия и СНГ в мировой печати, http://www.atc.az

uşaqların qayğı mərkəzlərinin yaradılması ilə bağlı qrandı QHT-lərə verməsini göstərmək olar.

Əhalinin əksəriyyət hissəsinin gəlirləri kölgə iqtisadiyyatında formalaşır. Hesab edirik ki, vətəndaş cəmiyyəti kölgə iqtisadiyyatı ilə bağlı araşdırmalara həvəsləndirlməli, sonda isə kölgə iqtisadiyyatının dövriyyəsinin azaltmaq istiqamətində müəyyən layihələrə cəlb olunmalıdırlar.

Vətəndaşların mülkiyyyət hüququnun pozulması əsas problemlərdən biri olara qalır və vətəndaş cəmiyyəti əhaliyə öz mülkiyyət hüquqlarını qorumaq istiqamətində yardım etməlidir.

1. 3. Dövlət və vətəndaş cəmiyyəti münasibətləri

Hüquqi mühit və vergi sistemi

2012-2013-cü ildə Parlament vətəndaş cəmiyyəti və medianın fəaliyyətini məhdudlaşdıran bir sıra qanunlar qəbul etmişdir. Son dəyişikliklərə görə,[37] qeydiyyat prosesi zamanı verdiyi yalnış məlumata görə QHT 4000 manat (5100 ABŞ dolları) məbləğində cərimə olunur. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulan maddəni birmənalı başa düşmək çətindir, çünki qanun "yalnış məlumat" anlayışına aydınlıq gətirmir. Həmçinin hər hansı QHT rəsmi icazə olmadan 200 AZN-dən artıq maliyyə yardımı alsa qanun çərçivəsində böyük ölçüdə cərimələnə və əmlakı müsadirə oluna bilər. (fiziki şəxslər üçün 2500-5000 AZN, hüquqi şəxslər üçün 8000-15000 AZN məbləğdə)[38] [39]Qanuna edilən son dəyişiklik Ədliyyə Nazirliyində qrandların qeydiyyatı ilə bağlı mövcud praktikanı da leqallaşdırmışdır. [40] Bu qeydiyyatdan keçməmiş QHT-lərin kövrək vəziyyətinə səbəb olur. Belə ki, ilk növbədə müvafiq qanun aydın şəkildə göstərmir ki, qeydiyyatdan keçməmiş QHT-lər qrand almaqdan məhrumdur. Eyni zamanda, qeydiyyatdan keçməmiş QHT aldıqları qrandları Ədliyyə Nazirliyindən də qeydiyyatdan keçirə bilmirlər. Ümumilikdə, Azərbaycanın QHT-lərlə bağlı qanunvericiliyi beynəlxalq standartlarla uyuşmur [41] , eləcə də vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları siyasət formalaşdırılmasında və ya hökuməti hesabatlı saxlamaq sahəsində zəifdirlər.[42]Bəzi tədqiqatların nəticələrinə görə, Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin ölkənin siyasi gündəminə təsir imkanları məhduddur.

Apardığımız sorğuda respondentlərin 30%-i qanunverici və normativ sənədləri QHT-lərin fəaliyyəti üçün əlverişli hesab etmir, respondentlərin 50%-i isə hüquqi rejimin QHT-lər üçün qismən əlverişli olduğunu qəbul edirlər. Bu onu göstərir ki, ölkədə QHT-

---

[37] Changes to the Code of Administrative Offences adopted in January 2012, www.president.az
[38]As per amendments to the Law on Grants and the Law on Non-Governmental Organizations of February 2013, www.president.az
[39] Amendments to the Code of Administrative Violations of February 2013, www.president.az
[40] As per amendments to the Law on Grants and the Law on Non-Governmental Organizations of February 2013, www.president.az
[41] Statement by Institute for Reporters' Freedom and Safety, Azerbaijani Government Should Stop Reprisals on Civil Society, dated 11 April 2013, http://www.irfs.org
[42] The Formal Political System in Azerbaijan, by Andreas Heinrich, Bremen, in Caucasus Analytical Digest, The Political System in Azerbaijan, No. 24, 11 February 2011, http://www.isn.ethz.ch/

lərin hüquqi rejiminin inkişaf etdirilməsinə hələ də ehtiyac vardır. Yalnız 17 % respondent QHT-lərin hüquqi rejiminin əlverişli olduğu qənaətindədirlər.

Sorğuda iştirak edən QHT-lərin 38 %-i vergi sistemindən narazıdırsa, respondentlərin 46 %-isə vergi sistemindən qismən razıdır. Yalnız 11 % respondent vergi sistemindən razıdır. Belə qənaətə gəlmişik ki, QHT-lərin təhkim olunduğu vergilərin azaldılmasına məqsədəuyğun olardı.

QHT-lər üzərində hökumət nəzarətinin qiymətləndirlməsi

Ümumilikdə, 23 % respondent hökumətin QHT-lərə həddən artıq müdaxiləsi olduğu qənaətindədirlər. Bununla belə, 23 % respondent bu fikirlə razılaşmır. Respondentlərin yarısından çoxu isə hesab edir ki, QHT-lərə hökumətin müdaxiləsi olmadan fəaliyyət göstərməkdə qismən azaddırlar. Buradan belə nəticə çıxarmaq mümkündür ki, ümumilikdə vətəndaş cəmiyyəti hökumətin müdaxiləsinə məruz qalır, lakin hamıya münasibətdə bu müdaxilə eyni dərəcədə deyildir.

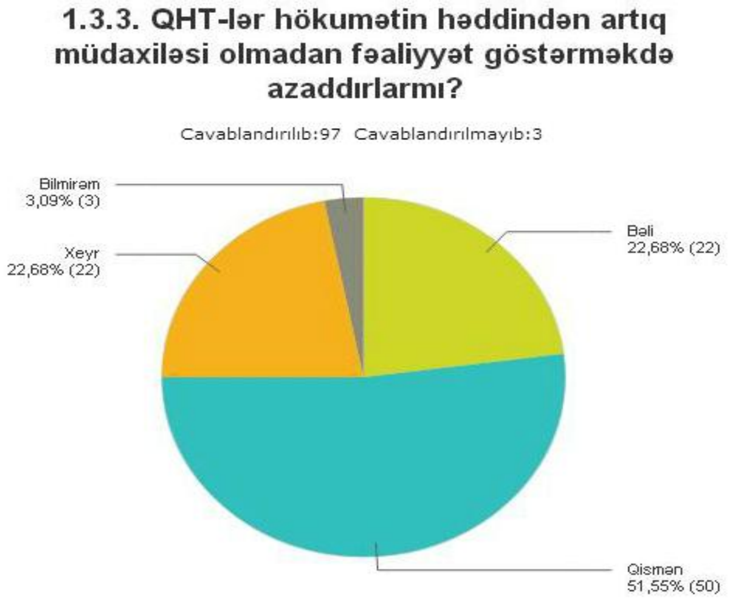

QHT-lərin mustəqilliyi

Bu suala cavab birmənalı olmamışdır. Ümumilikdə respondentlərin 40 %-i son illər QHT-lərin mustəqilliyi ilə bağlı vəziyyətin pisləşdiyi qənaətindədir. 35 % respondent isə QHT-lərin vəziyyətinin daha yaxşı olduğu qənaətindədirlər. 24 % respondent isə vəziyyətin dəyişmədiyini bəyan edirlər. QHT-lərin müstəqilliyi ilə bağlı bugünkü vəziyyəti birmənalı qiymətləndirmək çətindir. Çünki hökumətin vətəndaş cəmiyyətinə münasibətdə kompeks siyasəti yoxdur, xüsusən regionlarda və paytaxtda fəaliyyət göstərən QHT-lərə münasibətdə fərqli siyasi münasibət mövcuddur.

Sorğuda respondentlərin 60 %-i Azərbaycanda vəkillik fəaliyyəti ilə məşğul olmaqda qismən azad olduqlarını bəyan edirlər. 22 % birmənalı olaraq azad, 14 % respondent isə azad olmadıqlarını qeyd ediblər. Vəkilik fəaliyyəti vətəndaş cəmiyyətinin əsas funkisyalarından biridir. Əgər 4 respondentdən 3-ü vəkillik fəalyyəti ilə məşğul olmaqda tam azad deyilsə, vətəndaş cəmiyyətinin bu problemə qarşı ən səmərəli cavabı qüvvələri səfərbər edərək şəbəkələşməsidir.

Hökumət və vətəndaş cəmiyyəti dialoqu

Respondentlərin 60 %-i hökumətin vətəndaş cəmiyyəti ilə hərdən bir dialoqa getdiyi qənaətindədirlər. 25 % respondent müntəzəm şəkildə hökumətlə dialoqa getdiklərini, 13 % respondent isə hökumətin vətəndaş cəmiyyəti ilə dialoqa getmədiyini bəyan edir. Hökumətin dialoqa getdiyinə inanan 85 respondentə hökumətlə dialoq təcrübəsinin olub olmadığı barədə növbəti alt-sual ünvanlanmışdır. Onlardan 62 % respondent isə öz təşkilatlarının hökumətlə dialoqlara hərdən bir, 27 % isə müntəzəm şəkildə cəlb olunduğunu qeyd etmişdir.

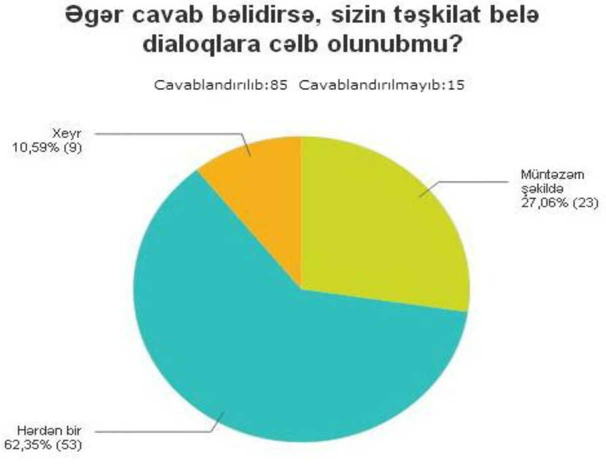

Digər alt-sual isə dövlətlə dialoq təcrübəsi olan QHT-lərə ünvanlanmışdır. (100-dən 76-ı) Bu sualın məqsədi hökumətin vətəndaş cəmiyyəti ilə dialoqa girməsinin niyyətini üzə çıxarmaq olmuşdur. Bu respondentlərin 42 %-i hesab edir ki, dövlət vətəndaş cəmiyyəti ilə dialoqa getməkdə maraqlıdır, lakin onlara etimad göstərmir. Onlardan 26 %-i hökumətin səmimi olduğunu, 22 % respondent isə hökumətin öz nüfuzunu artırmaq

üçün əməkdaşlığı təqlid etdiyi qənaətindədir. Ümumiyyətlə belə qənaətə gəlmək mümkündür ki, vətəndaş cəmmiyyəti ilə dövlət arasında davamlı dialoqun təşkili mümkündür.

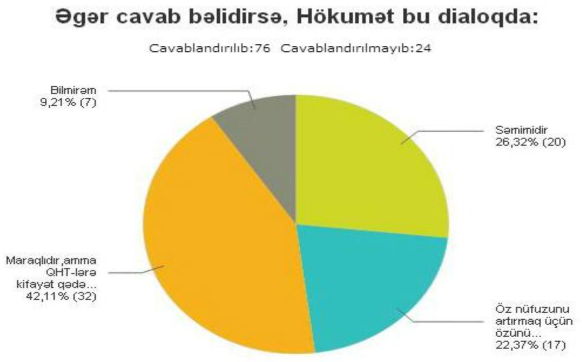

Koalisiya qurucluğu imkanları

Mərkəzləşmiş və mütəşəkkil hökumətə nisbətdə respondentlərin əksəriyyət i- 74 %-i hesab edir ki, vətəndaş cəmiyyəti parçalanmışdır. 10 % respondent vətəndaş cəmiyyətinin strukturu ilə bağlı sualı cavablandıra bilmədiyini qeyd etmişlər. Təəccüblü deyil ki, respondentlərin 82 %-i korrupsiayaya qarşı mübarizəni koalisiya formatında məqbul hesab edir. Bu suala da respondentlərin 10-%-i cavablandıra bilmədiklərini qeyd etmişlər. Birgə fəaliyyətin imkanlarını nəzərə alaraq, QHT-lərin 78 %-i bu və ya digər koalisiyanın üzvüdürlər. Buna baxmayaraq, 80 % respondent yeni koalisiyaya qoşulmağa müsbət baxdığını bəyan etmişdir.

Korrupsiyaya qarşı mübarizənin uzunmüddətli proses olduğunu nəzərə alaraq, koalisiyaya qoşulmağa müsbət baxan 80 % respondentin 88 %-i (70 respondent) koalisiya formatında uzunmüddətli ödəlik götürməyə hazırdır.

Uğurlu koalisya formatı qurmaq üçün ən önəmli məqamlardan biri koalisiya üzvlərinin üstünlüklərini, mümkün töhfələrini və gözləntilərini təhlil etməkdir.

Sorğunun nəticələrinə görə QHT-lərin uğurlu koalisiya quruculuğu üçün eyni zamanda bir sıra üstünlükləri vardır. QHT-lərin əksəriyyəti ictimai vəkillik təcrübəsini (69 %), media ilə yaxşı münasibətləri (64 %), araşdırma təcrübəsini (50 %), təşkilati imkanlarını (49 %), korrupsiya sahəsində məsələləri barədə biliklərini (48 %), hökumətlə yaxşı

münasibətləri (34 %) əsas üstünlükləri hesab edirlər. Onlar arasında beynəlxalq təşkilatlarla və yerli icmalarla əlaqələr də üstünlük kimi göstərilmişdir. Bu suala 80 respondent cavab vermişdir.

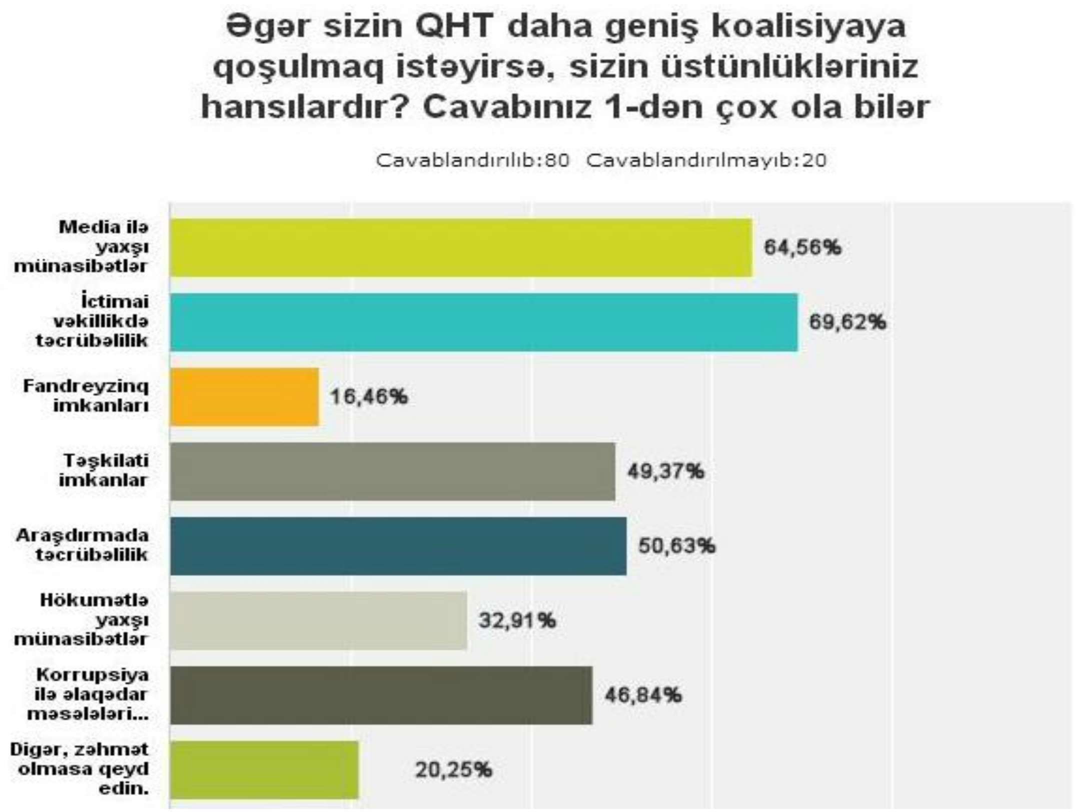

Koalisiya üzvlərinin mümkün töhfələrinə gəldikdə isə QHT-lər yeni koalisiya qurulacağı təqdirdə verə biləcəyi əsas töhfələrini aşağıdakı sahələr üzrə vurğulamışlar: İctimai vəkillik təcrübəsi (65 %), araşdırma təcrübəsi (55 %), mediyaya çıxış (54 %) idarəetmə təcrübəsi (43 %), korrupsiya sahəsində biliklər (38 %), hökumətlə xoş münasibətlər (36 %). Bu sual 80 % respondentə ünvanlanmışdır və onların hamısı koalisiya quruculuğuna töhfə vermək niyyətindədirlər.

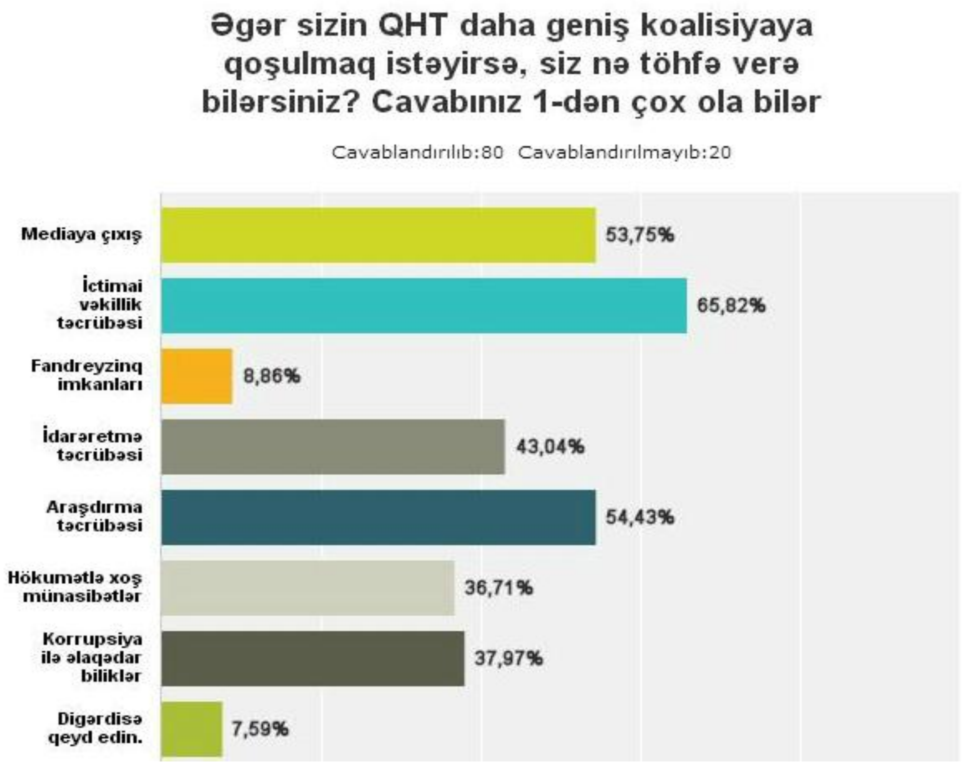

Koalisiyadan gözləntiləri əsasən iki qrupda cəmləşdirmək mümkündür: koalisiya üzvlərinin özləri üçün gözləntiləri: (təcrübə mübadiləsi, təşkilati bacarıqların artırmaq, yeni əməkdaşlıq imkanları tapmaq, kollektiv fəaliyyət, resursları səfərbər etməklə səmərəliliyi artırmaq və uzunömürlü olmaq, fandreyzinq imkanlarının artırmaq) və koalisiya üçün gözləntilər (vətəndaş cəmiyyətinin anti-korrupsiya təşəbbüslərinin artırmaq, vətəndaş cəmiyyətinin mütəşəkkilliyini artırmaq, QHT-Hökumət dialoquna töhfə vermək, ictimai rəyə təsir etmək, dövlət siyasətinin formalaşmasına və həyata keçirilməsinə təsir etmək). Bəzi respondentlər gələcək koalisiyanın təşkili və strukturu ilə bağlı bir sıra tövsiyələrini vermişdir və bunlar da gələcək koalisiyanın strategiya sənədində öz əksini tapmışdır. Koalisiyanın müstəqil və şəffaf olması və konsensus əsaslı qərar qəbul etməsi, bərabər təmsilçiliyi təşviq etməsi digər tövsiyələr sırasındadır. Ümumilikdə isə bu sual 80 % respondentə ünvanlanmışdır.

2. KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARIZƏ SAHƏSINDƏ IŞLƏYƏN QHT-LƏRIN STRUKTURU

2.1. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində işləyən QHT-lərin növləri

Respondentlərin 1/3-i (31 %) birbaşa olaraq korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində çalışırsa, bu respondentərdən 23 %-ində (7 QHT) korrupsiya ilə mübarizə əsas istiqamət kimi, 77 %-ində (24) isə istiqamətlərdən biri kimidir. Korrupsiya sahəsində çalışmayan 69 QHT-nin 50-i korrupsiya sahəsində çalışmağa razılıq vermişdir.

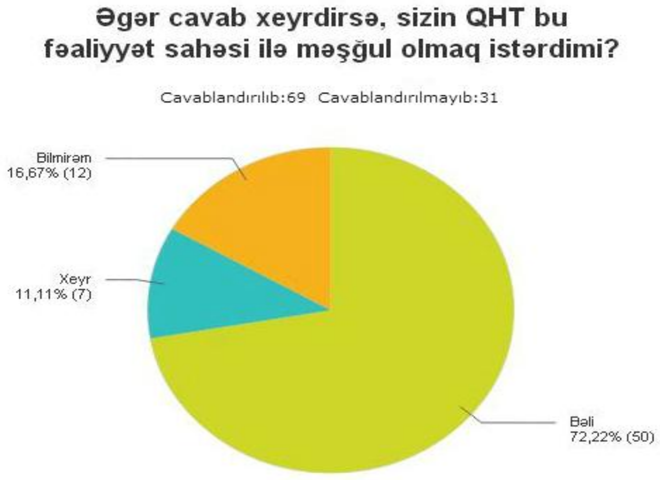

QHT-lərin 3/2-ə qədəri həm paytaxt, həm də rayonlarda fəaliyyət göstərir. Həmçinin QHT-lərin 15 %-i yalnız rayonlarda fəaliyyət göstərir və bu da imkan verir ki, bu tədqiqata regionlar da cəlb olunusun. QHT-lərin 17 %-i isə təkcə Bakı şəhərində fəaliyyət göstərir. Sorğu edilən QHT-lərin yarısından çoxu kiçik QHT-dir, onların 5-ə qədər işçi heyəti mövcuddur. QHT-lərin kiçik olmasına baxmayaraq, QHT-lərin əksəriyyəti təcrübəlidir. Onların 78 % -i 5-10 il ildir ki, fəaliyyət göstərməkdədir. QHT-lər müxtəlif maliyyə resurslarına malikdirlər.

2.1.5. Sizin manatla orta illik büdcəniz nə qədərdir?

Cavablandırılıb:100 Cavablandırılmayıb:0

Cavab variantları	Cavablar	
0-10,000	**21%**	21
10,000-50,000	**27%**	27
50,000-100,000	**16%**	16
100,000-dan çox	**21%**	21
Bilmirəm	**15%**	15
Cəmi:100		100

QHT-lər fəaliyyət istiqamətlərini bəzən bir sahə, bəzən bir neçə istiqamət üzrə qururlar. Onlarda əsasən ictimai maarifləndirmə, araşdırma-konsaltinq, təlim-təhsil, monitorinq, ictimai vəkillik, hüquqi yardım sahələri üstünlük təşkil edir. Sosial yardım və məhkəmə prosedurlarında dəstək sahələrində QHT-lərin fəaliyyəti az nəzərə çarpır. Bundan başqa, qadınlar, gənclər, bələdiyyə, kənd təsərrüfatı sahəsində çalışan QHT-lər də var.

2.1.6. Sizin QHT əsasən hansı sahədə fəaliyyət göstərir? Cavablarınız 1-dən çox ola bilər.

Cavablandırılıb:100 Cavablandırılmayıb:0

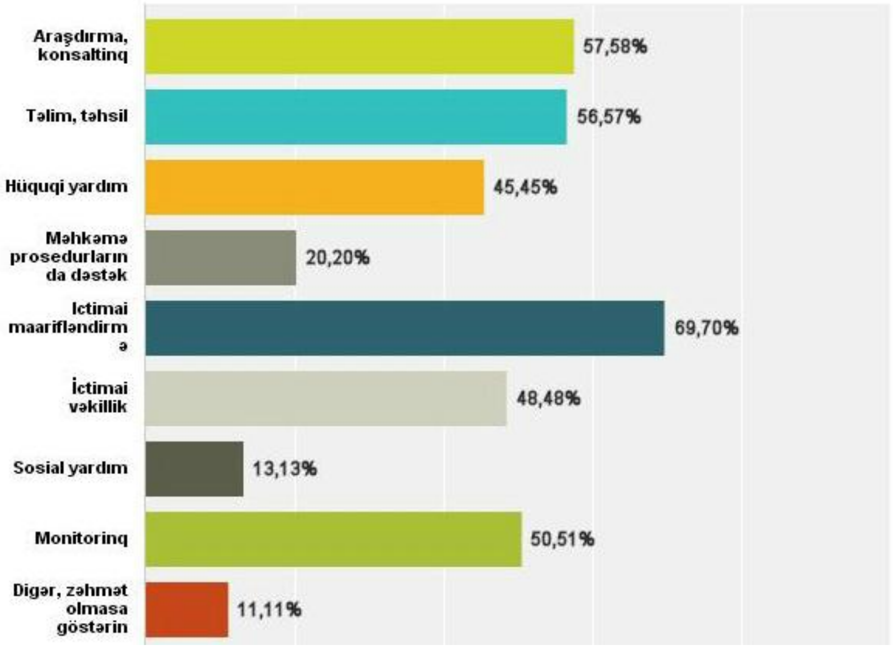

2.2. Vətəndaş cəmiyyətinin təşkili

Maliyyə məsələləri

Vətəndaş cəmiyyətinin təşəbbüslərinə özəl sektorun və vətəndaşların dəstəyi az olduğuna görə, Azərbaycanda QHT-lərin maliyyələşməsi əsasən iki mənbədən formalaşır. Sorğuda iştirak edən QHT-lərin çoxu əsasən xarici donorlardan, təxminən yarısı isə Hökumətdən maliyyələşir. Qərb ölkələrində özəl sektorun QHT sektorunda payı 40-50 %-ə qədər ölçülsə də, sorğuya əsasən Azərbaycanda QHT-lərin yalnız 17 %-i özəl sektordan maliyyələşir. Ümumikdə isə, yalnız 6 % QHT vətəndaşların ianələri hesabına maliyyələşir ki, bu da vətəndaşların QHT-lərə dəstəyinin az olduğunun göstəricisidir. Təxminən 30 % QHT özü-özünü maliyyələşdirir.

2.2.1 Siz maliyyəni hansı mənbələrdən formalaşdırırsınız? Cavablarınız 1-dən çox ola bilər.

Cavablandırılıb:100 Cavablandırılmayıb:0

Cavab variantları	Cavablar	
Hökumətdən	53%	53
Xarici donorlardan	78%	78
Özəl mənbələrdən	17%	17
Özünüzdən	29%	29
Vətəndaşlardan	6%	6
Bilmirəm	2%	2
Cəmi:100		

Sorğuda iştirak edən QHT-lərin yarısı donor tərəfindən büdcə məhdudiyyətlərinə (kiçik məbləğli qrandın verilməsi və büdcə xərclərinə məhdudiyyətlər qoyulması) məruz qaldıqlarını bəyan edirlər. Məsələn, onlardan 16 %-i bu suala birmənalı "bəli"cavab versə də, digər 34 % isə bu məsələnin "qismən" problem olduğunu bildirdilər. Bu sualı cavablandırmaqdan respondentlərin nəzərə çarpacaq hissəsi (12 %) boyun qaçırmışdır.

QHT-lərin ehtiyacları və problemləri

Bu sualı qoymaqda məqsədimiz Azərbaycanda QHT-lərin səmərəli fəaliyyətinə təsir edən əsas faktorları müəyyən etməkdir. Respondentlər maliyyə çatışmazlığı (54 %), əlverişsiz siyasi mühit (52 %), peşəkarların yetərincə olmaması (42 %) və ictimai etibarın az olmasını (37 %), ictimia məlumatlara çıxışın məhud olması (33) % və inkişaf etməmiş daxili prosedurları (25%) QHT-lərin əsas problemləri kimi görürlər.

2.2.3. Korrupsiya ilə mübarizə aparan QHT-lərin əsas problemləri nədir? Cavablarınız 1-dən çox ola bilər.

Cavablandırılıb:100 Cavablandırılmayıb:0

Cavab variantları	Cavablar	
Maliyyə çatışmamazlığı	54%	54
Peşəkarların yetərincə olmaması	41%	41
Siyasi mühitin əlverişli olmaması	51%	51
İctimai məlumatlara çıxışın məhdud olması	33%	33
İctimai etibarın aşağı olması	35%	35
İnkişaf etməmiş daxili idarəetmə prosedurları	24%	24
Bilmirəm	9%	9
Digər, zəhmət olmasa göstərin Ответы	6%	6
Cəmi:100		

İctimai və siyasi həyatda baş verən dəyişikliklər QHT-lərin öz fəaliyyətini peşəkar səviyyədə təşkil etməyi zəruri edir. Bu da onların mütəmadi olaraq təlimlərə cəlb olunmasını şərtləndirir. Bu tədqiqatın məqsədlərindən biri də məhz QHT-lərin təlim ehtiyaclarını üzə çıxarmaqdır. Sorğuda iştirak edən QHT-lərin 75 %-i təlimlərə ehtiyacı olduğunu qeyd etmişdir. Onlar əsasən hökumət fəaliyyətinin monitorinqi, korrupsiyaya qarşı mübarizə qanunvericiliyi, qanunvericilik təklifləri, fandreyzinq texnikaları və layihə yazma bacarıqları, siyasət təklifləri hazırlamaq və QHT-lərin idarə edilməsi və rəhbərliyi sahəsində təlimlərin keçirilməsinə ehtiyac duyurlar.

Əgər cavab bəlidirsə, öz işlərini istədikləri kimi görmək üçün QHT-lərin hansı təlimlərə ehtiyacı var?

Cavablandırılıb:75 Cavablandırılmayıb:25

Cavab variantları	Cavablar	
Korrupsiyaya qarşı mübarizə qanunvericiliyi	54,67%	41
Qanunvericilik təklifləri	49,33%	37
Fandreyzinq texnikaları / layihə yazma bacarıqları	42,67%	32
Media ilə münasibətlər	25,33%	19
QHT – nin idarə edilməsi və rəhbərliyi	26,67%	20
Siyasət təklifləri	30,67%	23
Hökumətin fəaliyyətinə nəzarət və hesabat	60%	45
Digər, zəhmət olmasa göstərir	1,33%	1
Cəmi:75		

2.3. Daxili Idarəetmə

QHT-lərin idarəetmə təcrübəsi

Sorğu həmçinin inzibati işçi heyətinin mövcudluğunu öyrənmək və daxili inzibati sənədləşmənin bütövlüyünü qiymətləndirmək məqsədi daşıyırdı. Sorğuya əsasən məlum oldu ki, QHT-lərin əksəriyyətində maliyyə meneceri, ofis meneceri vardır. Təxminən yarısında ictimai əlaqələr üzrə menecer və üçdən birində isə fandreyzer üzrə menecer vardır. İnsan resursları, keyfiyyətə nəzarət menecerlər isə QHT-lərdə azlıq təşkil edir.

QHT-lər daxili sənədləşmə üçün əsasən İş planı və Fəaliyyət planı (76 %), missiya və məqsədlərin bəyamnaməsi (71 %), uzunmüddətli strategiya (57 %), maliyyə və inzibati proseduralarından (54 %) istifadə edir. Az istifadə olunan sənədləri isə əxlaq və davranış qaydaları (38 %), kommunikasiya siyasəti (26 %), kadrlar siyasəti (25 %) və nəzarət və qiymətləndirmə planları (24 %) təşkil edir. Bəzi QHT-lərin fandreyzinq və gender siyasətləri də mövcuddur.

2.3.2. Sizin QHT aşağıdakı daxili sənədləşmələrdən hansına malikdir? Zəhmət olmasa aidiyyəti üzrə olanları işarələyin

Cavablandırılıb:100 Cavablandırılmayıb:0

Cavab variantları	Cavablar	
Missiya və məqsədlərin bəyannaməsi	71%	71
Uzun müddətli strategiya	57%	57
Əxlaq və davranış qaydaları	38%	38
Maliyyə və inzibati prosedurlar	54%	54
Kadrlar siyasəti	26%	26
Kommunikasiya siyasəti	26%	26
Nəzarət və Qiymətləndirmə planı	24%	24
İş planı və ya Fəaliyyət Planı	76%	76
Bilmirəm	5%	5
Digər, zəhmət olmasa göstərin	7%	7
Cəmi:100		

Şəffaflıq

QHT-lərin 51 %-i illik audit yoxlamasından mütəmadi olaraq keçir. Respondentlərin 12 %-i "Siz audit yoxlamasından keçirsinizmi? suala "bilmirəm" deyə cavablandırmışdır. Audit yoxlamasından keçən respondentlərin 72 %-i isə (51 %-dən 72 %-i) maliyyə hesabatlarını veb saytda və ya çap formatında ictimaiyyət üçün açıq elan edir. Ümumilikdə isə, sorğuda işirak edən QHT-lərin 1/3 həm audit yoxlamasından keçirlər, həm də maliyyə hesabatlarını ictimaiyyət üçün açıq elan edirlər. Bundan fərqli olaraq, respondentlərin 82 %-i illik fəaliyyət hesabatları tərtib edirlər. Onlardan 78%-i isə öz fəaliyyət hesabatlarını veb saytlarda və çap formatında ictimaiyyətə açıq elan etmişlər.

2.4. Vətəndaşların QHT-də təmsilçiliyi

Gənclər, qadınlar, milli və dini azlıqların maraqları vətəndaş cəmiyyəti tərəfindən yaxşı təmsil olunmuşdur. Belə ki, sorğuda iştirak edən QHT-lərinin 62 %-i gənclərin, 57% -i qadınların, 18 % etnik azlıqların, 6 %-i isə dini azlıqları maraqlarını təmsil edir. Ümumi əhalinin 47 %-ini[43] təşkil edən kənd icma nümayəndlərinin maraqları QHT-lərin 30 %-i tərəfindən təmsil olunur. Belə nəticəyə gəlmək mümkündür ki, kənd icma nümayəndələrinin maraqları digər sosial qruplara münasibətdə QHT-lər tərəfindən kifayət qədər təmsil olunmamışdır.[44] Respondentlərin digər 3/1 hissəsi (33 %)-isə digər sosial və iqtisadi qrupların maraqlarını təmsil edir. Onlar arasında əlillər, uşaqlar, aztəminatlı ailələr, müharibə qurbanları, kiçik və orta sahibkarlar, jurnalislər və elmi işçilər də daxil olmaqla peşə qrupları daxildir. Ümumikdə demək olar ki, cəmiyyətin əksər seqmentləri vətəndaş cəmiyyəti tərəfindən yaxşı təmsil olunmuşdur.

3. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində çalışan QHT-lərin dəyərləri

3.1. VCT-nın daxilində demokratik təcrübə

Respondentlərin 86 %-i demokratiyanı təşkilat daxilində təşviq etdiklərini bəyan edirlər. Qəribə haldır ki, 14 % respondentdən 7 %-i demokratiyanı təşkilat səviyyəsində təşviq etmir, digər 7 %-i isə təşkilat daxilindəki idarəetmə formasından ümumiyyətlə xəbərsizdir. Ümumilikdə demokratiyanı təşviq edən təşkilalardan 83 %-də (72 təşkilat) isə təşkilatın lideri demokratik seçkilərlə seçilir.

QHT-lərin demək olar ki, hamısında formal demokratik strukturlarlar mövcuddur. Belə ki, QHT-lərin 95 %-ində idarə heyəti və ya himayədarlar şurası vardır. Növbəti sual ilə biz demokratik proseduraların təşkilat daxilində necə tətbiq olunduğunu aydınlaşdırmağa çalışdıq. Respondentlərə görə İdarə Heyəti və ya Himayədarlar şurası rübdə (42 %) və ayda bir dəfə (22 %) görüşürlər. Bundan başqa, İdarə Heyəti və ya Himayədarlar şurasının 17 % QHT-də illik, 12 % QHT-də isə istənilən zaman (12 %) çağrılmsı demokratik prosedurаların səmərəli şəkildə tətbiq olunmadığını göstərir.

---

[43] Demographic Indicators of Azerbaija, by State Statistical Committee of the Republic of Azerbaijan in 2012, (http://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/source/Demografiya-2012.pdf):

Həmçinin QHT-lərin 84 %-i illik ümumi yığıncaq çağırır. Respondentlərin 7 % ümumi yığıncağın çağrılmadığını, 9 % isə ümumilikdə bu barədə bilmədiyini bəyan etməsi həssas məqam kimi qiymətləndirlə bilər.

4. Təsir

4.1. Dövlət siyasətinə təsir

Vətəndaş cəmiyyəti qəbul edir ki, onların dövlət siyasətinə məhdud, lakin nəzərəçarpacaq dərəcədə təsir imkanlarına malikdirlər. Belə ki, respondentlərin 43 %-i insan hüquqları sahəsində özlərini uğurlu və 35 %-i isə qismən uğurlu hesab edir. Bununla yanaşı, respondentlər yaxşı idarəçilik (39% və 38 %) və korruspiyaya qarşı mübarizə sahəsində (36% və 35 %) özlərini uğurlu və qismən uğurlu görürlər. Dövlət qurumlarının monitorinqinə gəldikdə isə onlar fəaldırlar, lakin dövlət siyasətinə təsirdə tam uğurlu olmadığı qənaətindədirlər. Əvvəliklərlə müqayisədə belə nəticəyə gəlmək mümkündür, QHT-lər dövlət siyasətinə birmənalı təsiri yoxdur, əksinə məhdud təsir imkanları vardır. Büdcə müzakirələri sahəsində isə QHT-lərin təsir imkanları çox aşağıdır.

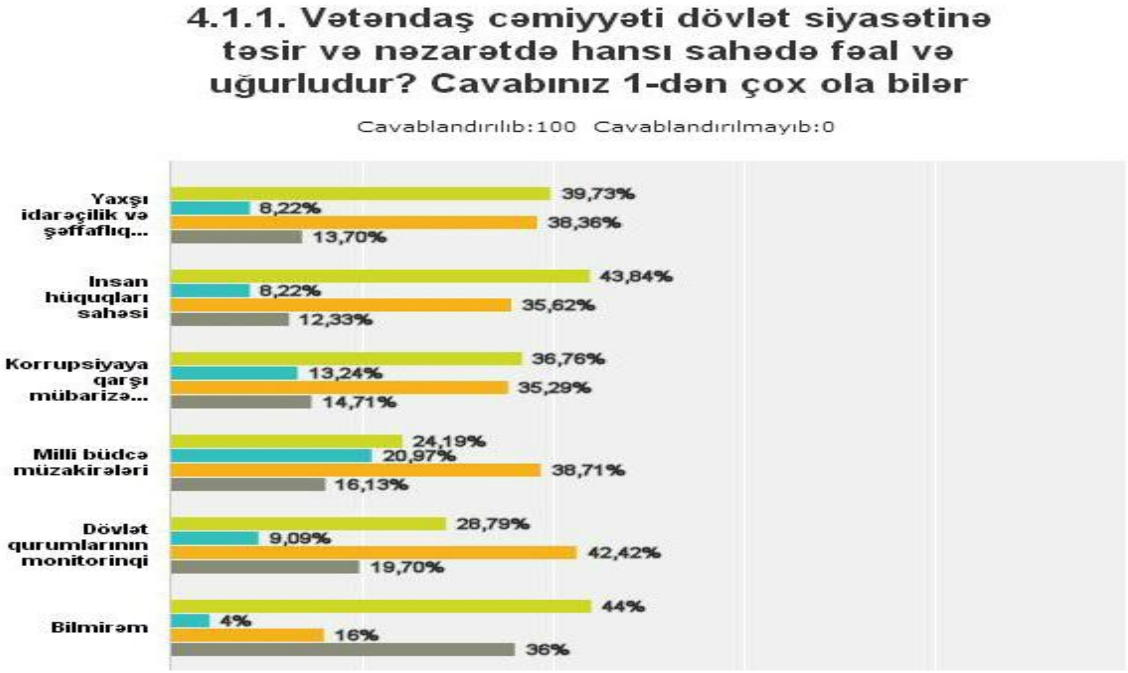

4.2. Sosial ehtiyaclara cavab

Vətəndaş cəmiyyəti subyektlərinin həmçinin bir sıra sosial ehtiyacları cavablandırır. Vətəndaş cəmiyyəti subyektlərinin əksəriyyətinin fəaliyyətində sosial ehtiyaclarla bağlı vətəndaşların maarifləndirilməsi (85%) üstünlük təşkil edir. Sosial problemlərin həlli istiqamətində təşkilatlanmaq və birgə çalışmaq (39 %) isə ikinci əsas istiqamət kimi üstünlük təşkil edir. Sosial xidmətlər göstərmək (36 %) isə üçüncü əsas istiqaməti təşkil edir. Digər istiqamət kimi, hüquqi yardım sahəsini misal göstərmək mümkündür.

4.2.1. Vətəndaş cəmiyyəti aşağıdakı sahələrdə uğurlu və fəaldır: Cavabınız 1-dən çox ola bilər

Cavablandırılıb:100 Cavablandırılmayıb:0

Cavab variantları	Cavablar	
İctimai məsələlər barədə vətəndaşların mariflendirilməsi	**85%**	85
Ümumi problemlərin həlli istiqamətində təşkilatlanmaq, resursları səfərbər etmək və birgə çalışmaq imkanlarının formalaşdırılması	**39%**	39
Sosial xidmətlər göstərmək	**36%**	36
Digər, zəhmət olmasa göstərin	**9%**	9
Cəmi:100		

E. NƏTICƏLƏR

QHT-lərin imkanlarının öyrənilməsi ilə bağlı araşdırma kifayət qədər geniş məlumatları əldə etməyə imkan verir. Tədqiqatın nəticəsi olaraq hazırlanan hesabat Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində çalışan (tədqiqat predmenti olan təşkilatların 1/3-i) və ya bu istiqamətdə çalışmaq marağı olan təşkilatlar (respondentlərin yarısı) barədə ümumi mənzərəni ortaya çıxmasına imkan verir.

Metodologiya

Sorğu Survey Monkey proqramı vasitəsilə keçirilib. Bu proqramdan istifadə etməkdə çətinlik çəkən respondentlər (100 respondentin 1/3-i) isə sorğunun suallarını elektron poçt vasitəsilə cavablandırıblar. ŞA repondentlərin elektron poçt vasitəsilə göndərilən cavablarını onlayn bazaya köçürmüşdür və sorğunun nəticələri elektron qaydada hazırlanmışdır.

Mühit

Azərbaycan QHT-ləri çətin siyasi şəraitdə fəaliyyət göstərirlər. Vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları çalışdıqları sahədə siyasi və ictimai təzyiqlərlə qarşılaşır və fəaliyyət dairələri çərçivələnir. Sorğuda iştirak edən respondentlərin yalnız 17%-i hüquqi mühitdən tam razılıq ifadə edir, 11% isə vergi sistemindən məmnundur.

Ölkədə siyasi mənzərənin qiymətləndirilməsi ilə bağlı respondentlərin cavabları bir-birindən kəskin fərqlənir, lakin respondentlər sosial mənzərə ilə bağlı vahid mövqedən çıxış edir, problemləri göstərir və bu problemlərin həllində öz rollarını ifadə edir. Bu barədə hesabatın tövsiyyələr hissəsinə baxa bilərsiniz.

Tədqiqat Hökumətin QHT-lərin fəaliyyətinə müdaxiləsinin dərəcəsi ilə bağlı yekdil rəy ortaya qoya bilmir. Eyni zamanda QHT-lərin bugün yoxsa bir neçə il bundan əvvəl daha müstəqil olmaları ilə bağlı da ayrıca fikir irəli sürmək mümkün deyil. Ümumilikdə isə QHT-lərin Azərbaycanda müstəqilliyi ilə bağlı vəziyyət qeyri-bərabərdir. Buna səbəb hökümətin vətəndaş cəmiyyəti ilə bağlı kompleks siyasi yanaşmasının olmaması və eyni zamanda Bakı və regionlarda fəaliyyət göstərən QHT-lərə fərqli siyasi münasibətin mövcud olmasıdır.

İctimai vəkillik vətəndaş cəmiyyətinin ən əsas fəaliyyətlərindən biridir, lakin tədqiqata qatılan təşkilatların ¾ özlərini bu sahədə tam azad hiss etmədiklərini bildirirlər. Bu isə çox narahatedici məqamdır və vətəndaş cəmiyyəti bu vəziyyəti səfərbər olmaqla birgə fəaliyyət yolu ilə aradan qaldıra bilər.

Respondetlərin çoxu hökümətin vətəndaş cəmiyyəti ilə hərdən bir dialoqa girdiyini ifadə edir. Onlardan 1/3-i isə özlərinin bu dialoqların müntəzəm iştirakçıları olduqlarını bəyan ediblər. Sorğuda iştirak edənlərin yarıdan çoxu hökümətin QHT-lərlə dialoqda maraqlı olduğuna inanır, lakin hesab edirlər ki, hökumət vətəndaş cəmiyyətinə etimad göstərmir. Bu baxımdan, dövlət qurumları ilə gələcəkdə davamlı dialoqların təşkili dövlətlə vətəndaş cəmiyyəti arasında qarşılıqlı inamın artırılması istiqamətində faydalı ola bilər.

Mərkəzləşmiş və mütəşəkkil hökumətə nisbətdə respondentlərin əksəriyyəti hesab edir ki, vətəndaş cəmiyyəti parçalanmışdır. Təəccüblü deyil ki, respondentlərin əksəriyyəti korrupsiayaya qarşı mübarizəni birgə fəaliyyət formatında məqbul hesab edir. Birgə fəaliyyətin imkanlarını nəzərə alaraq, QHT-lərin 80 %-i bu və ya digər koalisiyanın üzvüdürlər. Buna baxmayaraq, onlar yeni koalisiyaya qoşulmağa müsbət baxdığını bəyan etmişdir.

Sorğunun nəticələrinə görə QHT-lərin uğurlu koalisiya quruculuğu üçün bir sıra üstünlükləri vardır. QHT-lərin əksəriyyəti ictimai vəkillik təcrübəsini (69 %), media ilə yaxşı münasibətləri (64 %), araşdırma təcrübəsini (50 %), təşkilati imkanlarını (49 %), korrupsiya sahəsində məsələləri barədə biliklərini (48 %), hökumətlə yaxşı münasibətləri (34 %) əsas üstünlükləri hesab edirlər. Digər üstünlüklər kimi beynəlxalq təşkilatlarla və yerli icmalarla əlaqələr də qeyd edilmişdir. Sorğu göstərir ki, QHT-lərin səmərəli koalisiya quruculuğu üçün tələb olunan zəruri üstünlükləri vardır və onlar öz imkanlarını ümumi işə sərf etməyə hazırdılar.

Koalisiyadan gözləntilər əsasən iki qrupda cəmləşdirmək mümkündür: koalisiya üzvlərinin özləri üçün gözləntiləri: (təcrübə mübadiləsi, təşkilati bacarıqların artırmaq, yeni əməkdaşlıq imkanları tapmaq, kollektiv fəaliyyət, resursları səfərbər edilməklə səmərəliliyi artırma və uzunömürlü olmaq, fandreyzinq imkanları) və koalisiya üçün gözləntilər (vətəndaş cəmiyyətinin anti-korrupsiya təşəbbüslərinin artırılması, vətəndaş cəmiyyətinin mütəşəkkilliyini artırmaq, QHT-Hökumət dialoquna töhfə vermək, ictimai rəyə təsir etmək, dövlət siyasətinin formalaşmasına və həyata keçirilməsinə təsir).

Şübhə yoxdur ki, idarəetməni təkmilləşdirmək, eləcə də demokratik inistitutların təşviqi üçün ölkədə sosial dəyişiklik etmək baxımından vətəndaş cəmiyyətinin səfərbər edilməsi zəruridir. Əvvəlki illərə nisbətən bu gün Azərbaycanda QHT-lər öz mövqelərinin bildirmək və öz potensiallarını reallaşdırmaq baxımından səylərini birləşdirmək qərarına gəlmişdir.

QHT-lərin strukturu

Tədqiqata qatılan QHT-lərin yarıdan çoxu nisbətən kiçik (işçilərinin sayı 5 nəfərə qədər), 5 illik faəliyyət təcrübəsi və illik dövriyyələri 50000 AZN-ə qədər olan QHT-lərdir. QHT-lər həm Bakı, həm də regionlarda fəaliyyət göstərirlər. Azərabaycanda olan QHT-lərin

əksəriyyətinin fandreyzinq problemi mövcuddur. Vətəndaş təşəbbüslərinə özəl sektorun və vətəndaşların dəstəyi az olduğuna görə, Azərbaycanda QHT-lərin maliyyələşməsi əsasən iki mənbədən formalaşır. Sorğuda iştirak edən QHT-lər əsasən xarici donorlardan, təxminən yarısı isə Hökumətdən maliyyələşir, 1/3-i isə özü-özünü maliyyələşdirir. Sorğuda iştirak edən QHT-lərin yarısı donor tərəfindən büdcə məhdudiyyətlərinə (kiçik məbləğli qrandın verilməsi və büdcə xərclərinə məhdudiyyətlər qoyulması) məruz qaldıqlarını bəyan edirlər.

QHT-lər fəaliyyət istiqamətlərini bəzən bir sahə, bəzən bir neçə istiqamət üzrə qururlar. Onlar arasında əsasən ictimai mariflləndirmə, araşdırma-konsaltinq, təlim-təhsil, monitorinq, ictimai vəkillik, hüquqi yardım və sosial yardım sahələri üstünlük təşkil edir. Bundan başqa, qadın problemləri, bələdiyyə, kənd təsərüffatı, əlillərə yardım, gənclər sahəsində çalışan QHT-lər də var.

Sorğuda iştirak edən QHT-lərin 75 %-i təlimlərə ehtiyacı olduğunu qeyd etmişdir. Onlar əsasən hökumət fəaliyyətinin monitorinqi, korrupsiyaya qarşı mübarizə qanunvericiliyi, qanunvericilik təklifləri, fandreyzinq texnikaları və layihə yazma bacarıqları, siyasət təklifləri hazırlamaq və QHT-lərin idarə edilməsi və rəhbərliyi sahəsində təlimlərin keçirilməsinə ehtiyac duyurlar. Daxilili idarəetmə ilə bağlı daha peşəkar əməkdaşlara (fandreyzer, insan qaynaqları ilə iş və nəzarət menecerləri), daha dolğun daxili idarəetmə sənədləşdirmələrinə (Etika və davranış kodeksi, ictmiayyətlə əlaqələr üzrə qaydalar, insan qaynaqlarının idarəedilməsi ilə bağlı qaydalar, monitorinq və qiymətləndirmə planı) ehtiyac duyulur.

Tədqiqatdan belə bir qənaətə gəlmək olar ki, vətəndaş cəmiyyətinin dairəsi genişlənib, amma hələ də instutitsional zəifliklər qalmaqdadır.

QHT-lərin dəyəri

QHT-lərin şəffaflaşdırılmasına da ehtiyac duyulur. (illik maliyyə və fəaliyyət sahələri ilə bağlı hesabatların paylaşılması). Belə bir qənaətə gəlmək olar ki, QHT-lərin əksəriyyəti formal demokratik proseduralar tətbiq edirlər, amma bununla belə əhəmiyyətli bir hissəsində daxili idarəetmə sistemlərində irəliləyişə (məsələn fəal idarə heyəti və illik ümumi yığıncaqların keçirilməsi) ehtiyac var.

Ümumikdə, Azərbaycan cəmiyyətinin kənd icmalarında fərqli olaraq bütün sosial seqmentləri QHT-lər də yaxşı təmsil olunmuşdur.

Təsir

Vətəndaş cəmiyyəti üzvləri inanırlar ki, onların müəyyən qədər də olsa dövlətin sosial siyasətinə, daha çox isə insan hüquqları, yaxşı idearəetmə və korrupsiyaya qarşı mübarizəyə təsir imkanları mövcuddur. Dövlət qurumlarını monitorinqinə gəldikdə isə onlar fəaldırlar, lakin dövlət siyasətinə təsirdə tam uğurlu olmadığı qənaətindədirlər QHT-lərin ən az təsir göstərə bildikləri sahə milli büdcə ilə bağlı müzakirələrdir.

Vətəndaş cəmiyyəti müxtəlif sosial ehtiyacları cavablandırır. Sosial məsələlərlə bağlı vətəndaşların məlumatlandırılması, ortaq problemlərin həlli istiqamətindən resursların

səfərbər edilməsi və birgə fəliyyətin qurulması, hüquqi xidmətin çatdırılması və hüquqi qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi istiqamətində səylər göstərilsə də, ümumilikdə onların siyasətə təsir imkanları çox məhduddur.2011-ci ilin USAİD-in QHT Davamlılıq İndeksinə görə[45] Azərbaycanda QHT sektoru hələ də az inkişaf etmişdir. (1 minimum-7 maksimum xal şkala əsasında 4, 7 xal).

Vətəndaş cəmiyyəti subyektlərinin əksəriyyətinin fəaliyyətində sosial ehtiyaclarla bağlı vətəndaşların maarifləndirilməsi (85%) üstünlük təşkil edir. Sosial problemlərin həlli istiqamətində təşkilatlanmaq və birgə çalışmaq (39 %) isə ikinci əsas istiqamət kimi üstünlük təşkil edir. Sosial xidmətlər göstərmək (36 %) isə üçüncü əsas istiqaməti təşkil edir. Digər istiqamət kimi, hüquqi yardım sahəsini misal göstərmək mümkündür
Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycanda QHT sektoru aktivdir və sosial dəyişikliyə öz töhfəsini verməkdədir. Həssas sosial qurplar da daxil olmaqla (qadın, uşaq, qoca, yoxsul, müharibə əlilləri və digərləri) böyük sosial qruplar müxtəlif sosial yönümlü vəzifələrini yerinə yetirməklə ölkənin demokratik inkişafına, fəal ictimai iştirakçılığa və yaxşı idarəçiliyə töhfə verirlər.[46]

F. TÖVSİYƏLƏR

Azərbaycanda davamlı və güclü vətəndaş cəmiyyəti qurulması üçün bütün cəlb olunmuş tərəflər öz üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməlidirlər. İlk növbədə hökumət və donorlar vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyət göstərdiyi *mühiti* inkişaf etdirilməlidir.

Hökumətin öz növbəsində aşağıdakı tədbirləri yerinə yetirməyi tövsiyə edilir:

1. Vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətini tənzimləyən hüquqi çərçivəni vətəndaş cəmiyyəti institutlarının ehtiyaclarını nəzərə almaqla daha da inkişaf etdirmək:

    - Son dövrlərdə QHT-lərin fəaliyyətinə qoyulan hüquqi maneələri aradan qaldırmaq;
    - QHT-lərin verdiyi vergiləri azaltmaq, xüsusən əmək haqqından tutulan 22 % məcburi dövlət sosial sığorta haqqını ləğv etmək və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltmaq;
    - QHT-lərin göstərdiyi xidmət müqabilində əldə etdiyi gəlir üzrə mənfəət vergisi tutulmasından güzəştlərin əldə edilməsinə imkan verən hüquqi aktların qəbul edilməsi.

2. Vətəndaş cəmiyyəti ilə dövlət qurumları arasında əməkdaşlığı aşağıdakı tədbirlər vasitəsilə inkişaf etdirmək:

[45] 2011 CSO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Eurasia, 15-th edition, publication by United States Agency for International Development, Bureau for Europe and Eurasia Office of Democracy, Governance and Social Transition, http://cesd.az/
[46] Non-Governmental Organizations in Azerbaijan: Change in a Post-Soviet Society, by Roger A. Ritvo, Auburn University, Montgomery, in American Journal of Business Research (AJBR), Volume 1, Number 1, 2008, ISSN 1934-6484, published by American Institute of Higher Education, Editor: Dr. Alireza Lari, Fayetteville State www.eurasianet.org

- Paytaxt Bakı və regionlarda tətbiq olunan fərqli siyasi rejimlərin ləğv edilməsi üçün vətəndaş cəmiyyətinə münasibətdə kompleks hökumət siyasətini formalaşdırmaq, başqa sözlə regionlarda vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətinə qoyulan süni maneələri aradan qaldırılmaq;
- Birgə proqramların və tədbirlərin təşkili;
- İctimai iştirakçılıqla bağlı qanunun qəbulu və bu qanunun həyata keçirilməsi ilə bağlı normativ-hüquqi aktların qəbul edilməsi;
- Tender və qrandlar əsasında QHT-ləri daha çox sosial, səhiyyə və təhsil sahəsində proqramların icrasına cəlb etmək;
- İctimai əhəmiyyətli islahatların və böyük dövlət layihələrinin həyata keçirilməsi zamanı əhalinin, xüsusən bu layihələrin icrasından təsirlənən icmalar və sosial qrupların rəylərinin toplanması və təhlili mexanizmlərinin hazırlanması və buna uyğun olaraq dövlət proqramlarında düzəlişlərin edilməsi;
- Vətəndaş cəmiyyəti ilə davamlı dialoqun qurulmasını təşkil etmək.

3. Fundamental azadlıqları təmin etmək və sistemli insan haqqları pozuntularını aradan qaldırmaq üçün vətəndaşlara və biznes sektora hüquqi yardım təşkil etmək üçün tender əsasında vətəndaş cəmiyyətinin pulsuz hüquqi yardım klinikalarına layihələr vermək
4. Bütün inzibati və iqtisadi zonaları əhatə edəcək ASAN mərkəzlərinin yaradılması, eləcə də ASAN-ın səlahiyyətlərinin artırılması, habelə vətəndaş cəmiyyəti ilə məsləhətləşmələr aparmaq yolu ilə xidmətlərin siyahısını genişləndirməsi.

Donor təşkilatlara aşağıdakılar tövsiyə olunur:

1. Donor təşkilatlara vətəndaş cəmiyyətinin layihələrini maliyyələşdirməsi istiqamətində aşağıdakılar tövsiyə olunur:

- Artan onlayn sosial fəallığı nəzərə alaraq vətəndaşların internet əsaslı xəbərləşməsini həvəsləndirmək;

- Regionlarda, xüsusən gənclər arasında artan psixoloji və sosial gərginliyin qarşısını almaq üçün mövsümi təlim proqramlarını dəstəkləmək;

- Kölgə iqtisadiyyatı barəsində tədqiqat aparmaq və onun dövriyyəsinin azaldılması üçün təkliflərin hazırlanması istiqamətində layihələri dəstəkləmək ;

- Vətəndaşlara onların mülkiyyət hüquqlarının qorunması sahəsində köməklik göstərən layihələri dəstəkləmək; (belə ki mülkiyyət hüquqlarının pozulması geniş yayılmış problemdir və bazar iqtisadiyyatının formalaşması baxımından fundamental xarakakter daşıyır)

- Texniki yardım proqramları və maliyyə mexanizmləri vasitəsilə hökumət ilə vətəndaş cəmiyyəti arasında konstruktiv dialoqun yaradılmasını həvəsləndirmək.

2. Vətəndaş cəmiyyətinə verilən qrandların texniki şərtlərinə dəyişikliklər etmək:

- Donorlar tərəfindən qoyulan bəzi büdcə məhdudiyyətlərinin yenidən nəzərdən keçirilməsi;
- QHT-lərə daha peşəkar inzibati heyət (fandreyzer, insan resursları meneceri) götürməyə imkan yaratmaq;
- Peşəkar inzibati xidmətlərin (fandreyzer, insan resursları meneceri və s.) və idarəetmə proseduralarının (illik maliyyə auditi, illik fəaliyyət hesabatı, idarə heyətinin görüşləri) təşkili üçün layihə büdcəsində vəsaitin nəzərdə tutulması;
- QHT-lərin imkanlarını təlimlər və onlayn resurslar vasitəsilə dünya təcrübəsinə uyğun şəkildə təşkil etmək üçün texniki proqramlar sayını artırmaq.

Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün öz imkanlarını gücləndirməklə bağlı ciddi addımlar atmaldır.

1. QHT-lər öz *struktur imkanlarını* aşağıdakı tədbirlər vasitəsilə inkişaf etdirməldirlər:

- Anti-korrupsiya sahəsində ixtisaslaşmış QHT-lər tərəfindən birbaşa və dolayı anti-korrupsiya sahəsində çalışan digər QHT-lərə tövsiyələr vermək;
- Sosial məsələlər və məhkəmə proseduralarında dəstək sahələrində QHT-lərin göstərdiyi xidmətlərin həcmini artırmaq;
- Özəl sektor və ictimai sektordan maliyyələşmək yolu ilə maliyyə mənbələrini şaxələndirmək;
- İnsan resursları sahəsində olan çatışmamazlıqları aradan qaldırmaq;
- QHT-lərin sosial-iqtisadi qrupların, xüsusən kənd icmalarının maraqlarının təmsilçiliyini artırmaqla ictimai etimadı qazanmaq;
- İllik maliyyə və fəaliyyət hesabtlarını hazırlamaq və yayımlamaqla QHT-lərin şəffaflığını artırmaq.

2. QHT-lər *dəyərlərin* tətbiqi sahəsində aşağıdakı tədbirləri etməlidir:

- İdarə heyətinin (direktorlar şurası, himayədarlar şurası və illik ümumi yığıncaq) mütəmadi görüşlərini təşkil etmək;
- Seçki mexanizmi əsasında təşkilatın sədrini seçməklə demokratik prinsiplərin tətbiqini gücləndirmək.

3. Vətəndaş cəmiyyətinin dövlət siyasətinə *təsiri* aşağıdakı tədbirlərlə artırılmalıdır:

- İnsan haqqları, yaxşı idarəçilik, korrupsiyaya qarşı mübarizə, dövlət qurumlarının monitorinqi, həmçinin QHT-lərin az uğurlu olduğu milli büdcə müzakirələri sahəsində işləri intensivləşdirmək;

- Müxtəlif sosial ehtiyacların cavablandırılması (sosial xidmətlərin göstərilməsi və məhkəmə proseduralarında vətəndaşların dəstəklənməsi) istiqamətində vətəndaş cəmiyyətinin səylərini gücləndirmək.

- Rəsmi dövlət məlumatlarına çıxışı təşviq etmək.

G. QHT-LƏRIN TƏLIM EHTIYACLARI

Siyasi və sosial həyatda baş verən dəyişikliklər QHT-lərin peşəkarlığının artırılmasını, eləcə də onların mütəmadi olaraq təlim proqramlarında iştirak etməsini şərtləndirir. Bu amili nəzərə alaraq, sorğunun əsas məqsədlərindən biri də respondentlərin təlim ehtiyaclarını üzə çıxarmaq olmuşdur. Nəticədə 75 % respondent təlim ehtiyaclarının olduğunu bəyan etmişdir. Sorğunun nəticələri əsasında QHT-lərin təlim ehtiyaclarını aşağıdakı kimi sıralamaq mümkündür:

- Hökumətin fəaliyyətinin monitorinqi, anti-korrupsiya qanunvericiliyi, qanunvericilik təkliflərinin hazırlanması, fandreyzinq texnikaları, layihə yazmaq bacarıqları, eləcə də siyasət təkliflərinin hazırlanması sahələri;

- QHT idarəetməsi, daxili idarəetmə sənədlərinin hazırlanması, təşkilatın etik kodeksi, əlaqələndirmə siyasəti, insan resursları siyasəti, monitorinq və qiymətləndirmə planı, fandreyzinq və gender siyasəti, uzunmüddətli strategiya, maliyyə və inzibati prosedurlar, habelə idarə heyəti üçün fəaliyyət qaydalarının hazırlanması sahələri.

Əlavə 1. Sorğunun anket vərəqəsi

Anketi dolduran QHT-nin adı ________________________________

Anketin doldurulma tarixi ____

Məsul şəxsin adı ____

Əlaqə telefonu (adı) ______________________E-mail____________________________

2. MÜHIT

2.1. **Ümumi siyasi mənzərə** – əgər istəyirsinizsə, zəhmət olmasa, Azərbaycanda ümumi siyasi vəziyyətlə bağlı bir neçə cümlə yazın (məcburi deyil)

____
____

2.2. **Sosial mənzərə** - əgər istəyirsinizsə, zəhmət olmasa, Azərbaycanda ümumi sosial vəziyyətlə bağlı bir neçə cümlə yazın (məcburi deyil)

____
____

1.3. Dövlət-vətəndaş cəmiyyəti münasibətləri

<table>
<tr><td colspan="8">1.3.1. QHT–lərin fəaliyyətini tənzimləyən qanunverici və normativ sənədlər hazırda Vətəndaş Cəmiyyəti üçün əlverişli hüquqi mühiti təmin edirmi?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Bəli</td><td colspan="2">Qismən</td><td colspan="3">Xeyr</td><td>Bilmirəm</td></tr>
<tr><td colspan="8">1.3.2. Vergi sistemi QHT-lər üçün əlverişlidirmi?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Bəli</td><td colspan="2">Qismən</td><td colspan="3">Xeyr</td><td>Bilmirəm</td></tr>
<tr><td colspan="8">1.3.3. QHT-lər hökumətin həddindən artıq müdaxiləsi olmadan fəaliyyət göstərməkdə azaddırlarmı?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Bəli</td><td colspan="2">Qismən</td><td colspan="3">Xeyr</td><td>Bilmirəm</td></tr>
<tr><td colspan="8">1.3.4. Əvvəlki illərə nisbətən bu gün QHT-lərin müstəqilliyi ilə bağlı vəziyyət:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Daha yaxşıdır</td><td colspan="2">Daha pisdir</td><td colspan="3">Eynidir</td><td>Bilmirəm</td></tr>
<tr><td colspan="8">1.3.5. QHT-lər ictimai vəkilliklə məşğul olmaqda azaddırlarmı?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Bəli, tam olaraq</td><td colspan="2">Qismən</td><td colspan="3">Xeyr</td><td>Bilmirəm</td></tr>
<tr><td colspan="8">1.3.6. Hökumət vətəndaş cəmiyyəti ilə dialoqa gedirmi?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Müntəzəm şəkildə</td><td colspan="2">Nadir hallarda</td><td colspan="3" rowspan="3">Xeyr
Növbəti suala keçin</td><td rowspan="5">Bilmirəm
Növbəti suala keçin</td></tr>
<tr><td colspan="4">Əgər cavab bəlidirsə, sizin təşkilat belə dialoqlara cəlb olunubmu?</td></tr>
<tr><td>Müntəzəm şəkildə</td><td>Nadir hallarda</td><td></td><td>Xeyr</td></tr>
<tr><td colspan="4">Əgər cavab bəlidirsə, Hökumət bu dialoqda:</td><td colspan="3">Əgər cavab xeyrdirsə, bu ona görədir ki, dövlət:</td></tr>
<tr><td>Səmimidir</td><td>Öz nüfuzunu artırmaq üçün özünü əməkdaşlıq edirmiş kimi</td><td>Maraqlıdır, amma QHT-lərə kifayət qədər etimad</td><td>Bilmirəm</td><td>Dialoqa getmək istəmir</td><td>Potensialı və ya resursları yoxdur</td><td>Bilmirəm</td></tr>
</table>

	göstərir. (əməkdaşlığı təqlid edir)	göstərilmir					

1.3.7. Vətəndaş Cəmiyyətinin strukturunu necə qiymətləndirirsiniz?		
Mütəşəkkil	Parçalanmış	Bilmirəm
1.3.8. QHT-lər üçün korrupsiyaya qarşı islahatlarda ictimai vəkilliklə məşğul olmaq daha asandır:		
Fərdi olaraq	Koalisiya formatında	Bilmirəm
1.3.9. Sizin QHT hər hansı bir koalisiyanın üzvüdürmü?		
Bəli	Xeyr	Bilmirəm

1.3.10. Sizin QHT daha geniş koalisiyaya qoşulmaq istərdimi?					
Bəli				Xeyr *Növbəti suala keçin*	Bilmirəm *Növbəti suala keçin*
Əgər sizin QHT daha geniş koalisiyaya qoşulmaq istəyirsə, siz uzunmüddətli öhdəlik götürməyə hazırsınızmı?					
Bəli	Xeyr	Bilmirəm			
Əgər sizin QHT daha geniş koalisiyaya qoşulmaq istəyirsə, sizin üstünlükləriniz hansılardır? *Cavabınız 1-dən çox ola bilər*					
Media ilə yaxşı münasibətlər	İctimai vəkillikdə təcrübəlilik	Fandreyzinq imkanları	Təşkilati imkanlar		
Araşdırmada təcrübəlilik	Hökumətlə yaxşı münasibətlər	Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək	Digər, zəhmət olmasa qeyd edin.		
Əgər sizin QHT daha geniş koalisiyaya qoşulmaq istəyirsə, siz nə töhfə verə bilərsiniz? *Cavabınız 1-dən çox ola bilər*					
Mediaya çıxış	İctimai vəkillik təcrübəsi	Fandreyzinq imkanları	İdarəretmə təcrübəsi		
Araşdırma təcrübəsi	Hökumətlə xoş münasibətlər	Korrupsiya ilə əlaqədar biliklər	Digərdisə qeyd edin.		
Əgər sizin QHT daha geniş koalisiyaya qoşulmaq istəyirsə, sizin koalisiyadan hansı gözləntiləriniz var?					
Xahiş olunur 3 sətirdə qeyd edin.					

5. KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARIZƏ SAHƏSINDƏ IŞLƏYƏN QHT-LƏRIN STRUKTURU

5.1. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində işləyən QHT-lərin növləri

5.1.1. Siz birbaşa korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində işləyirsinizmi?						
Bəli			Xeyr			Bilmirəm *Növbəti suala keçin*
Əgər cavab bəlidirsə, korrupsiyaya qarşı mübarizə sizin:			Əgər cavab xeyrdirsə, sizin QHT bu fəaliyyət sahəsi ilə məşğul olmaq istərdimi?			
Əsas fəaliyyət sahənizdir.	Işinizin yalnız kiçik bir hissəsidir	Bilmirəm.	Bəli	Xeyr	Bilmirəm	

5.1.2. Siz əsasən işləyirsiniz:			
Paytaxt Bakıda	Rayonlarda	Paytaxt və rayonlarda	Bilmirəm
5.1.3. Sizin nə qədər ödənişli işçi heyətiniz var?			

1-3	3-5	5-10	10-20	20 - dən çox	Bilmirəm
5.1.4. Sizin QHT neçə ildir fəaliyyət göstərir?					
0-3 il	3-5 il		5-10 il	10 ildən çox	Bilmirəm
5.1.5. Sizin manatla orta illik büdcəniz nə qədərdir?					
0-10,000	10,000-50,000		50,000-100,000	100,000-dan çox	Bilmirəm
5.1.6. Sizin QHT əsasən hansı sahədə fəaliyyət göstərir? *Cavablarınız 1-dən çox ola bilər.*					

Araşdırma, konsaltinq	Təlim, təhsil	Hüquqi yardım	Məhkəmə prosedurlarında dəstək	Digər, *zəhmət olmasa göstərin*
Ictimai maarifləndirmə	İctimai vəkillik	Sosial yardım	Monitorinq	

5.2. Vətəndaş cəmiyyətinin təşkili

2.2.1 Siz maliyyəni hansı mənbələrdən formalaşdırırsınız? *Cavablarınız 1-dən çox ola bilər.*					
Hökumətdən	Xarici donorlardan	Özəl mənbələrdən	Özünüzdən	Vətəndaşlardan	Bilmirəm
2.2.2. Əgər sizin təşkilat yuxarıda göstərilən donorlar (hökumət, beynəlxalq fond və ya özəl sektor) tərəfindən maliyyələşirsə, onda sizin təşkilat donor tərəfindən büdcə məhdudiyyətlərinə (kiçik məbləğli qrandın verilməsi və büdcə xərcləmələrinə məhdudiyyət qoyulması) məruz qalıbmı?					
Bəli	Qismən		Xeyr	Bilmirəm	

2.2.3. Korrupsiya ilə mübarizə aparan QHT-lərin əsas problemləri nədir? *Cavablarınız 1-dən çox ola bilər.*							
Maliyyə	İnsan resursları	Siyasi mühit	İctimai məlumatlara çıxışın məhdud olması	İctimai etibarın aşağı olması	İnkişaf etməmiş daxili idarəetmə prosedurları	Digər, *zəhmət olmasa göstərin*	Bilmirəm

2.2.4. Təşkilatınızın potensialını yaratmaq və / və ya bütünlüklə inkişaf etdirmək üçün təlimlərə ehtiyacınız varmı?					
Bəli				Xeyr *Növbəti suala keçin*	Bilmirəm *Növbəti suala keçin*
Əgər cavab bəlidirsə, öz işlərini istədikləri kimi görmək üçün QHT-lərin hansı təlimlərə ehtiyacı var?					
Korrupsiyaya qarşı mübarizə qanunvericiliyi	Qanunvericilik təklifləri	Fandreyzinq texnikaları / layihə yazma bacarıqları	Media ilə münasibətlər		
QHT – nin idarə edilməsi və rəhbərliyi	Siyasət təklifləri	Hökumətin fəaliyyətinə nəzarət və hesabat	Digər, zəhmət olmasa göstərin		

5.3. Daxili idarəetmə

5.3.1. Sizin QHT-nin maliyyə və inzibati işçi heyəti varmı? *Zəhmət olmasa lazım olanları işarələyin*							
Ofismen	Maliyyə meneceri	İnsan resursları meneceri	Fandreyzer	İctimai əlaqələr üzrə menecer	Keyfiyyətə nəzarət meneceri	Digər, *zəhmət olmasa göstərin*	Bilmirəm

ec er i							

5.3.2. Sizin QHT aşağıdakı daxili sənədləşmələrdən hansınasa malikdirmi? *Zəhmət olmasa lazım olanları işarələyin*				
Missiya və məqsədlərin bəyannaməsi	Uzun müddətli strategiya	Əxlaq və davranış qaydaları	Maliyyə və inzibati prosedurlar	Kadrlar siyasəti
Kommunikasiya siyasəti	Nəzarət və Qiymətləndirmə planı	İş planı və ya Fəaliyyət Planı	Digər, *zəhmət olmasa göstərin*	Bilmirəm

5.3.3. Siz illik audit yoxlamasından keçmiş maliyyə hesabatları tərtib edirsinizmi?				
Bəli			Xeyr *Növbəti suala keçin*	Bilmirəm *Növbəti suala keçin*
Əgər cavab bəllidirsə, bu sizin veb saytınızda və ya çap formatında ictimaiyyət üçün açıqdırmı?				
Bəli	Xeyr	Bilmirəm		

5.3.4. Siz illik fəaliyyət hesabatları tərtib edirsinizmi?		
Bəli	Xeyr *Növbəti suala keçin*	Bilmirəm *Növbəti suala keçin*
Əgər cavab bəlidirsə, bu sizin veb saytınızda və ya çap formatında ictimaiyyət üçün açıqdırmı?		
Bəli	Xeyr	Bilmirəm

5.4. QHT-lərdə vətəndaşların təmsilçiliyi

5.4.1. Siz bu beş qrupdan birinin maraqlarını təmsil edirsinizmi? *Zəhmət olmasa lazım olanları işarələyin*						
Qadınlar	Kənd icma nümayəndələri	Gənclər	Etnik azlıqlar	Dini azlıqlar	Digər, *zəhmət olmasa göstərin*	Bilmirəm

6. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində çalışan QHT-lərin dəyərləri

6.1. VCT daxilində demokratik təcrübə

6.1.1. Sizin QHT təşkilat səviyyəsində aktiv şəkildə demokratiyanı təbliğ edirmi?							
Bəli						Xeyr *Növbəti suala keçin*	Bilmirəm *Növbəti suala keçin*
Əgər cavab bəlidirsə, liderlər:							
Demokratik seçkilərlə seçilir	Təyin olunur	Özünü təyin edən	Bilmirəm				
6.1.2. İdarə heyəti və Himayədarlar şuranız varmı?							
Bəli						Xeyr *Növbəti suala keçin*	Bilmirəm *Növbəti suala keçin*
Əgər cavab bəlidirsə, idarə heyəti toplanır:							
Ayda bir dəfə	Rübdə bir dəfə	İldə bir dəfə	İstənilən zaman	Heç vaxt	Bilmirəm		
6.1.3. Siz illik ümumi yığıncaq çağırışınızmı?							
Bəli	Xeyr	Bilmirəm					

7. Təsir

7.1. Dövlət siyasətinə təsir

7.1.1. Vətəndaş cəmiyyəti dövlət siyasətinə təsir və nəzarətdə hansı sahədə fəal və uğurludur? *Bəli, Xeyr və Qismən qeyd etməklə cavabınız 1-dən çox ola bilər*

Yaxşı idarəçilik və şəffaflıq sahəsi	Insan hüquqları sahəsi	Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsi	Milli büdcə müzakirələri	Dövlət qurumlarının monitorinqi	Digər, *zəhmət olmasa göstərin*	Bilmirəm

4.2. Sosial ehtiyaclara cavab

4.2.1. Vətəndaş cəmiyyəti aşağıdakı sahələrdə uğurlu və fəaldır: *Cavabınız 1-dən çox ola bilər*			
İctimai məsələlər barədə vətəndaşların marifləndirilməsi	Ümumi promlələrin həlli istiqamətində təşkilatlanmaq, resursları səfərbər etmək və birgə çalışmaq imkanlarının formalaşdırılması	Sosial xidmətlər göstərmək	Digər, *zəhmət olmasa göstərin*

Əlavə 2. İlkin Əlaqə siyahısı

No	Əlaqə Təşkilatın adı	Nümayəndənin adı	Tarix	Vasitə[47]
1	USAID Azərbaycan	Aynur Yusifova Layihə Rəhbəri üzr' Mütəxəssiz	8 May 2013	Tel
2	ATƏT-in BAkı ofisi	Ləman Yusifova	15 May 2012	Tel
3	Milli QHT Forumu	Rauf Zeyni Forumu Prezidenti	7 May 2013	E-mail Tel
4	Aİ Azərbaycandaki nümayəndəsi	Məryəm Haci-Ismaylova Proqram Rəhbəri	8 May 2013	Üz-üzə intervyu
5	TA Gəncə reqional mərkəzi	Sevinc Sersan Mərkəz direktoru/baş hüquqşunas	19 Fev 2013	E-mail
6	TA Guba reqional mərkəzi	Eldar Kərimov Mərkəz direktoru/baş hüquqşunas	19 Feb 2013	E-mail
7	Konstitusiya Arşdırmalar Fondu/Anti-Korrupsiya QHT Koalisiyası	Əliməmmed Nuriyev Prezident/Kordinator	19 Fev 2013	E-mail
8	İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzi /MİIli Budjet Qrupu	Qubad İbadoglu Mudir/ Kordinator	19 Fev 2013	E-mail
9	Azərbaycan Hüquqşunaslar Konfederasiyası	Ramil Iskəndərli İcraçı katib	7 May 2013	E-mail
10	Tədris üzrə İnnovasiya Mərkəzi	Ulviyya Mikayilova İcraçı direktor	19 Fev 2013	E-mail
11	Korrupsiyaya Qarşı Komissiya	Vusal Hüseynov, Komissiyanın katibi	20 May 2013	E-mail
12	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	Elnur Sultanov, İctimai Təhlükəsizlik siyasəti şöbəsinin müdiri	20 May 2013	E-mail

Əlaqə üsulu qeyd edin: telefon, e-mail və ya üz-üzə müsahibə olsa

Əlavə 3. İştirakçılar haqqında məlumat

Sorğunun metodu

- Monkey Survey (M)
- E-mail (E)

No	QHT-nin adı	QHT nümayəndəsinin adı	E-mail Telefon	Tarix	Sorğunun metodu[48]
Iştirak etmiş					
1	AGAT	Nərgiz Eyvazova	nargizeyvazova@yahoo.com (050) 669 89 19	13.05.2013	E
2	İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzi	Qubad Ibadoğlu	gubadibadoglu@gmail.com (050) 212 27 10	13.05.2013	E
3	Neftçilər Hüquqlarını Müdafiə Təşkilatı	Mirvari Qəhramanlı	mirvari.gahramanli@gmail.com (050) 220 27 52	14.05.2013	E
4	İnsan Hüquqları üzrə Maarifləndirmə İctimai Birliyi	İradə Cavadova	irada_javadova@yahoo.com 564 18 92 555 15 58 (050) 328 96 38	14.05.2013	E
5	“Konstitusiya” Araşdırmalar Fondu	Zaur İbrahimov	Zaur@mail.ru (070) 609 93 02	14.05.2013	E
6	İnternyus Azərbaycan İctimai Birliyi	İlham Səfərov	ilham@internews.az (050) 210 72 59	16.05.2013	E
7	Tacirlər və İstehsalşılar Birliyi	Sevgim Rəhmanov	tib@azdata.net 598 00 61 (050) 614 43 48	21.05.2013	M

[48] Zəhmət olmasa əlaqə metodunu qeyd edin: telefonla, e-mail və ya üz-üzə müsahibə; əgər QHT iştirakdan imtina edibsə və ya əlaqə yaratmaq mümkün olmayıbsa bu təqdirdə R və ya F hərifləri ilə işarələndirin

8	Media və Mülki Cəmiyyət İctimai Birliyi	Xanoğlan Əhmədov	mmc-ib@mail.ru 408 74 90 (050) 323 51 05	21.05.2013	M
9	Sosial Strategiya və Analitik Araşdırmalar	İlqar Hüseynli	ssraipu@gmail.com 562 46 33 (050) 556 69 23 (070) 223 1807	21.05.2013	M
10	Azərbaycana Birgə Yardım Təşkilatı Gəncə İcma Əsaslı Reabilitasiya Mərkəzi	Razalla Abbasova	uafaganca@yandex.ru (055) 214 33 36	21.05.2013	M
11	Hüquqi Düşüncə	Samir İsayev	advokat.isayev@gmail.com (055) 232 04 31	22.05.2013	M
12	"Ekoleks" ekoloji hüquq mərkəzi ictimai birliyi	Sevil İsayeva	sevil.isayeva@gmail.com 418 53 89 (050) 396 05 06	22.05.2013	E
13	Gəncə Aqrobiznes Assosiasiyası	Vüqar Babayev	v.babayev@gaba.az (022) 56 94 00 (055) 271 71 02	22.05.2013	M
14	Hüquqi Yardım İctimai Birliyi (Lənkəran)	İlqar Qasımov	Huquq2003@rambler.ru (025) 255 02 73 (050) 314 60 42	23.05.2013	M
15	"İslam, Demokratiya və insan haqları" mərkəzi "Mülkiyyət-məqsəddir" icmatia nəzarət komitəsi	Aytəkin İmranova	imranova.aytekin@gmail.com 561 04 12 (050) 215 60 70	23..05.2013	M
16	"Tərəqqi" Sosial İnkişaf İctimai Birliyi	Telman Dadaşov	tereqqi@rambler.ru 480 05 47 (050) 332 04 77	23.05.2013	M
17	"Qərb-resurs" Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Dəstək İctimai Birliyi	Ramil Göyüşov	west-rm@box.az garb_rm@yahoo.com (050) 320 2076	23.05.2013	M

18	İctimai Vəsaitin Monitorinqi Mərkəzi	Kənan Aslanlı	kenan.@psmc.az (050) 581 36 30	24.05.2013	M
19	İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzi (CESD)	Vüqar Bayramov	vugarbayramov@yahoo.com vugarbayramov@cesd.az 597 06 91 (050) 220 13 26	24.05.2013	M
20	İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım İctimai Birliyi (CSEİ)	Azər Mehdiyev	amehtiyev@gmail.com (050) 341 16 98	24.05.2013	E
21	"Gənc Liderlər" Təhsil Təlim və İnkişaf İctimai Birliyi	Rafiq Muradov Səbinə Ələkbərova	rafiqmuradov@gmail.com (050) 644 86 04	24.05.2013	M
22	"Avropa Hüquqşünas Tələbələr Assosiyası – Bakı" İctimai Birliyi	Xanlar Ağalarov	agalarov91@gmail.com 492 65 38 (050) 334 45 55	24.05.2013	M
23	"Demokratiyanı öyrənmə" İctimai Birliyi	Mirəli Hüseynov	mirelihuseynov@gmail.com 449 37 41 (050) 349 06 14	24.05.2013	M
24	D. Əliyeva adına Azərbaycan Qadınlarının Hüququnun Müdafiə Cəmiyyəti	Novella Cəfərova	novellajafarova@gmail.com 492 91 66 (050) 320 01 13	24.05.2103	M
25	Azad İstehlakçılar Birliyi	Eyyub Hüseynov	eyub@consumer.baku.az 441 28 33 (050) 341 62 25	24.05.2013	M
26	Sosial Tədqiqatlar Beynəlxalq Mərkəzi İctimai Birliyi	Rəcəb Səttərov	rsattarov@hotmail.com 498 25 21 (055) 786 25 21	24.05.2013	M

27	"Kamil Vətəndaş" Maarifləndirmə Mərkəzi İctimai Birliyi	Həsən Hüseynli	hhuseynli@kamilv.az (050) 215 6342	24.05.2013	M
28	Gəncə Regional Qadın Mərkızi	Məleykə Əlizadə	alizademaleyla@gmail.com (051) 874 2100 (050) 346 2268 (022) 257 48 26	24.05.2013	M
29	"Gənc Liderlər" TTİİB-nın Qazax filialı	Səbinə Ələkbərova	ayla_aze@yahoo.com 257 87 88 (050) 222 45 20	24.05.2013	M
30	"Mülk" İctimai Assosiasiyası	Dilarə Vəliyeva	dveliyeva@hotmail.com (050) 322 89 92	24.05.2013	E
31	"Azadlıq Hərəkatçıları" İctimai Birliyi	Təhmasib Novruzov	qhtaeb@gmail.com ahb@box.az (050) 340 69 01	24.05.2013	M
32	Qafqaz Tədqiqat Resurs Mərkəzi Avrasiya Əməkdaşlıq Fondunun Proqramı	Gürsəl Əliyev Səadət Məmmədova	gursel@crrccenters.org saadat@crrccenters.org 596 87 35 596 87 36	24.05.2013	M
33	Eko – Aləm İctimai Birliyi	Sevil Yüzbaşova	eco.alem@gmail.com (050) 621 30 25	24.05.2013	E
34	Yeni Nəsil Jurnalistlər Birliyi	Arif Əliyev	arif@yeninesil.az (050) 223 63 43	24. 05. 2013	E
35	Azərbaycan Hüquq İslahatları Mərkəzi	Anar Bağırov	info@lawreform.az 492 28 83 492 03 57	24.05.2013	M
36	MEMARS	Səyalı Səfərova	memarss@mail.ru 5949032	24.05.2013	M

37	İnsan Hüquqları Resurs Mərkəzi (Masallı)	Ələskər Hüseynov İldırım Nəzərov	inezerli@rambler.ru (050) 362 89 88 (055) 732 64 75	25.05.2013	M
38	Demokratiya Monitoru	Fuad Həsənov	dhrmm.az@gmail.com (055) 210 38 83	25.05.2013	M
39	Azərbaycan Sosiologiya Assosiasiyası	Rüfət Quliyev	azsocas@azdata.net (050) 324 92 46	25.05.2013	M
40	Helsinki Vətəndaş Assambleyası Azərbaycan Milli Komitəsi Qərb Bölgə Nümayəndəliyi	Aslan Vəliyev	ecoprava@gmail.com 253 56 20 (055) 678 00 13	25.05.2013	E
41	"Cəmiyyətin və Vətəndaş münasibətlərinin İnkişafı" İctimai Birliyi	Əhməd Abbasbəyli	aabbasbeyli@yahoo.com 492 57 26 (050) 233 05 88	26.05.2013	M
42	"Sosial İnkişafa Dəstək" İctimai Birliyi	Namiq Həsənov	sia.ictimaibirliyi@gmail.com 496 98 00 (050) 211 00 94	26.05.2013	M
43	"İqlim Dəyişikliyi və İnkişsf" QHT Alyansı	Aytəkin Əsgərova	Climatechangedevalliance@gmail.com aytakin_asgarova@yahoo.com (050) 546 10 77	26.05.2013	M
44	Müasir Təhsil və Tədrisə Yardım Mərkəzi	Elmina Kazımzadə	ekazimzade@cie.az (050) 536 40 49	27.05.2013	E
45	Azərbaycana Birgə Yardım (UAFA)	Saleh Nəsirov Züleyha Nəcəfova	saleh.nasirov@uafa.az uafa@azeurotel.com 496 70 35 (050) (055) 316 84 48	27.05.2013	M

46	“Effektiv Təşəbbüslər Mərkəzi” İctmai Birliyi	Xanlar Məmmədov	xanlarmamedov@azerbaycanli.org vugar@azerbaycanli.org vugar-orhan@mail.ru vugar-orhan@azerbaycanli.org 497 74 31/32 (050) 340 33 64	27.05.2013	M
47	Gəncə Regional İqtisadi Məsləhət Mərkəizi	Arif Cahangirov	office@grmm.az 256 59 01 (050) 361 0370	27.05.2013	M
48	QHT və İnkişaf Resurs Mərkəzi (Naxçıvan)	Məlahət Nəsibova	Malahat.nasib@gmail.com ilqarnesib@gmail.com (036) 545 67 19 (050) 388 51 93	27.05.2013	E
49	Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Fondu	Namiq Axundov Vasif Mövsümov	office@aznocorruption.az vasifmovsumov@mail.ru 493 02 76 (055) 662 07 62	27.05.2013	M
50	İnsan Hüquqları Klubu	Rəsul Cəfərov	humanrightsclub@gmail.com rasul.j@gmail.com (050) 586 35 37 (055) 754 35 16	27.05.2013	M
51	Media Hüququ İnstitutu	Rəşid Hacılı Xalid Ağaliyev	rashid@mediarights.az mediarightsaz@hotmail.com 440 47 92 (050) 372 71 16 (050) 220 89 20	27.05.2013	M
52	Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzi	Anar Məmmədli	aspyo@yahoo.com 596 22 94 (050) 333 46 74	27.05.2013	M

53	"Hüquq Dünyası" Hüquqi Təbliğat İctimai Birliyi	Nazir Quliyev	nazirguliyev@yahoo.com 480 22 31 (050) 549 42 94	27.05.2013	M
54	"Ocaq" Humanitar Birliyi	Şahin Ramazanov	sramazanov@rambler.ru (050) 344 74 99	27.05.2013	M
55	Əlil Təşkilatları İttifaqı	Davud Rəhimov	davudrehimli@gmail.com 434 48 36 (050) 371 03 02	27.05.2013	M
56	Ümüdli Gələcək Gənclər Təşkilatı	Nabil Seyidov Kəmalə Seyidova	nzseyidov@yahoo.com kseidova@yahoo.com 493 21 42 (050) 349 29 48	27.05.2013	M
57	"Ümid" Sosial İnkişafa Dəstək İctimai Birliyi	Israil Isgəndərov	iiskenderov@umid-hsdm.com 434 53 15/434 96 98	27.05.2013	E
58	Demokratiya və QHT-nin İnkişaf Resurs Mərkəzi	Asabəli Mustafayev	mustafayev@list.ru (050) 352 02 48	27. 05. 2013	E
59	İctimai Problemlərin Tədqiqi Assosiasiyası	Məhərrəm Zülfügarlı	mzulfugarli@mail.ru 440 50 70 (050) 324 19 25	27. 05. 2013	E
60	Sahibkarlığın və Bazar İqtisadiyyatının İnkişafına Yardım Fondu	Sabit Bağırov	bagirov.sabit@gmail.com 490 05 66 (055) 214 07 32	27.05.2013	M
61	Azərbaycan Hüquqşünaslar Konfedirasiyası	Ramil Isgəndərli	ramil.iskandarli@gmail.com 537 12 23 (050) 392 13 31	28.05.2013	M
62	Avrasiya Hüquqşünaslar Assosiasiyası	Kəmalə Əzizova	kamaliya993@gmail.com (050) 677 93 52	28.05.2013	M

63	Gənc Hüquqşünaslar Birliyi	Orxan Nağıyev	orxan.nagi@gmail.com 537 12 25 (055) 655 01 32	28.05.2013	M
64	İnsan Hüquqları üzrə Monitorinq və Maarifləndirmə İctimai Birliyi	Əli Fərzəliyev	afarzaliyev@gmail.com 537 12 25 (050) 240 54 05	28.05.2013	M
65	Azərbaycan Azad Müəllimlər Birliyi	Məlahət Mürşüdlü	Malahat.murshudlu@gmail.com (050) 322 30 42	28.05.2013	E
66	Hüquqi Təhlil və Araşdırmalar İctimai Birliyi	Elmari Məmişov	Elmari.mamishov.@gmail.com (055) 512 21 53	28.05.2013	M
67	"Kiçik və Orta Müəssisələrin İnkişafına Yardım" İctimai Birliyi	Ilkin Qarayev	I.garayev@gmail.com (050) 214 24 10	28.05.2013	M
68	Dünya Gənclər Bankı Regional Ofisi	Vusalə Hüseynova	huseynovavusala@gmail.com (050) 234 41 13	28.05.2013	M
69	ATGA	Fəhrinur Hüseynli	fhuseynli@ipdinstitute.at hfaxrinuratga@yahoo.com (050) 689 14 22	28.05.2013	M
70	Sosial və İqtisadi Tədqiqatlar Assosiasiyası	Azad Əliyev	azad_aliev@hotbox.ru azad_aliev@mail.az 510 03 45 (050) 325 31 45	28.05.2013	E
71	İnsan Hüquqları və Qanunçuluğun Müdafiəsi Bürosu	Səidə Qocamanlı	saidagojamanli@yahoo.com (050) 314 95 04	29.05.2013	M
72	Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsi	Çingiz Qənizadə	chingiz57@mail.ru 492 62 81 (050) 212 74 11	29.05.2013	M
73	"Azərbaycan Miqrasiya Mərkəzi" İctimai Birliyi	Əlövsət Əliyev	aaliyev@migration-az.org (050) 610 39 79	29.05.2013	M

74	“Mədən Sənayesində İnsan Hüquqları” İctimai Birliyi	Mübariz Tağıyev	mirxan@rambler.ru (050) 398 44 39	29.05.2013	E
75	Humanitar Tədqiqatlar Cəmiyyəti	Avaz Həsənov	avazhasanov@hotmail.com (050) 320 25 34	29. 05. 2013	E
76	Azərbaycan Qadınlarının Siyasi Mədəniyyət Mərkəzi	Mehriban Vəzir	mehribanvezir@gmail.com (055) 209 04 24	29. 05. 2013	E
77	AYAFE	Asif Ismaılov	asif_ismayilov@yahoo.com 494 04 03 (050) 338 80 72	30. 05. 2013	M
78	Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondu	Ümid Mirzəyev	office@iepf-ngo.org umud@iepf-ngo.org 439 76 97 562 49 39 (050) 222 72 26	30. 05. 2013	M
79	Hüquq Təşəbbüsləri Mərkəzi İctimai Birliyi	Ziya Quliyev	Ziya.guliyev@gmail.com law.initiatives@gmail.com 562 46 33 (055) 564 41 57	30. 05. 2013	M
80	20 Yanvar Cəmiyyəti	Soltan Əzimzadə	20yanvar.cemiyyeti@mail.ru (050) 403 55 33	30. 05. 2013	M
81	Milli məhsuldarlıq və Rəqabətədavamlılıq Mərkəzi	Sədaqət Qəmbərova	sadagat@mrmm.az (050) 713 96 85	30. 05. 2013	M
82	Quba Resurs Mərkəzi	Eynulla Xeyrullayev	exeyrullayev@yahoo.com; (023) 335 59 58 (050) 351 04 48	30.05.2013	E
83	Qadın Problemlərinin Tədqiqatları Mərkəzi	Sevil Allahverdiyeva	Sevilallahverdiyeva@gmail.com 432 49 33 (050) 611 84 50	30.05.2013	E
84	İşgəncələrə Qarşı Azərbaycan Komitəsi İctimai Birliyi	Elçin Behbudov	elchinbehbudov@gmail.com 050 375 52 67	31.05.2013	E

85	Abşeron Rayon "ÜMMAN" Əlil Uşaqlara Qayğı İctimai Birliyi	Şükufə Məmmədova	umman2007@mail.az 442 35 01 (050) 731 03 21	31.05.2013	M
86	"Müstəqil Həyat" İnkişaf və Dəstək Mərkəzi İctimai Birliyi	Aydın Həlilov	independent_live@mail.ru (055) 771 73 88	31.05.2013	E
87	AR Qarabağ Müharibəsi Əlilləri, Veteranları və Şəhid Ailələri İctimai Birliyi	Mehdi Mehdiyev	Mehdi_m@inbox.ru 562 47 51 (050) 362 19 91	03.06.2013	E
88	Quba R-QRTM	Paşa Qaflamov	ngoqubaregion@yahoo.com (055) 2780985	03.06.2013	M
89	"Uluçay" Sosial-İqrisadi İnnovasiya Mərkəzi	İlyas Səfərli	Ilyas@uluchay.org (024) 24 454 47	03.06.2013	E
90	"Praksis" Sosial İnkişafa Dəstək İctimai Birliyi	Elnur Nəsibov	elnur@praxis.com elnur.nasibov79@gmail.com (050) 225 75 65	03.06.2013	E
91	"Əlilərin Cəmiyyətə İnteqrasiyası" İctimai Birliyi	Ramilə Mahmudova	ramila_m@box.az 442 17 98 (050) 671 66 62	04.06.2013	M
92	"Hüquq və İnkişaf" İctimai Birliyi	Hafiz Həsənov	himerkez@yahoo.com 4493742 (050) 611 74 43	04.06.2013	M
93	Azərbaycan Milli Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumu	Rauf Zeyni	zeynirauf@gmail.com 510 76 01 (050) 201 41 59	04.06.2013	E
94	Azad İqtisadiyyata Yardım İctimai Birliyi	Zöhrab Ismayıl	Free.economy@gmail.com 4314612 (050) 204 55 89	04.06.2013	E
95	IRFS (irfs.org)	Emin Hüseynov	Emin.huseynov@gmail.com Emin.guseynov@gmail.com	04.06.2013	M

			info@irfs.or 494 24 71 598-45-19; (050) 398 48 38		
96	Qafqaz Beynəlxalq Münasibətlər və Strateji Araşdırmalar Mərkəzi (QAFSAM)	Araz Aslanlı	aslanly@yahoo.com 050 4413325	05.06.2013	E
97	Hemofiliya Xəstələrinin Assosiasiyası	Gülnarə Hüseynova	h_gulnara@hotmail.com (012) 513 15 39; (050) 346 72 79	05.06.2013	E
98	İqtisadi və Sosial Təşəbbüslər Tərəfdaşlığı	Fərid Məlikli	meliklifsh@yahoo.com (050) 369 14 94	06.06.2013	M
99	Milli və Beynəlxalq Araşdırmalar Mərkəzi	Leyla Əliyeva	leilalibek@yahoo.com (050) 372 31 38	08.06.2013	E
100	Demokratik İnstitusional İnsan Hüquqları İctimai Birliyi	Elçin Abdullayev	logmanoglu@gmail.com 596 04 60 (055) 2090434	09.06.2013	E

Əlavə 4. QHT-lərin siyahısı - pilot test iştirakçıları

No	Əlaqə Təşkilatın adı	Nümayəndənin adı	Tarix	Vasitə[49]
1	Konstitusiya Arşdırmalar Fondu/Anti-Korrupsiya QHT Koalisiyası	Əliməmmed Nuriyev Prezident/Kordinator	15 May 2013	Yazılı şərhlər
2	İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzi /MİlIi Budjet Qrupu	Qubad İbadoglu Mudir/ Kordinator	15 May 2013	Yazılı şərhlər
3	Azərbaycan Gənclər Avropa İnteqrasiya Təşkilatı	Nargiz Eyvazova, Direktor müavini	14 May 2013	Telefon
4	Internyus	Ilham Safarov, direktor	14 May 2013	Telefon
5	Tədris üzrə İnnovasiya Mərkəzi	Ulviyya Mikayilova İcraçı direktor	17 May 2012	Yazılı şərhlər
6	Neftçilərin Hüquqları Birliyi	Mirvari Gahramanli Mudir	7 May 2013 13 May 2013	Yazılı şərhlər
7	Hüquq Təhsil Mərkəzi	Irada Cavadova	12 May 2013	Yazılı şərhlər
8	İqtisadi İnkişaf Fondu	Sabit Bagirov, Prezident	12 May 2013	Telefon

Əlaqə üsulu qeyd edin: telefon, e-mail və ya üz-üzə müsahibə olsa

Əlavə 5. Biblioqrafiya

Istinadlar

1. World Movement for Democracy Secretariat at the National Endowment for Democracy (NED) and International Center for Not-for-Profit Law (2009), Defending Civil Society Toolkit. http://www.defendingcivilsociety.org
2. The Impact of the Oil and Gas Revenues to Social Tensions, case of Azerbaijan, Baku – 2010, by Ingilab Ahmadov, Kanan Aslanli, Rasim Musabeyov, Public Finance Monitoring Center with the support from Friedrich Ebert Foundation, www.pfmc.az
3. The EU's Policy Towards Azerbaijan: what role for civil society? SPES Policy paper, by Katrin Böttger/Mariella Falkenhain, June 2011, http://www.iep-berlin.de/
4. Civil Society in the Caucasus: Myth and Reality By Jonathan Wheatley, Zurich, Abstract, Caucasus Analytical Digest No 12, 22 January 2010 www.res.ethz.ch
5. CIVICUS: World Alliance for Citizen Participation condemns bullying tactics by the Azerbaijan government to silence civil society organizations (CSOs), Johannesburg. 28 February 2012, http://civicusalpha.org
6. We need international civil society to stand in solidarity, Interview of Dr. Leila Alieva, President of the Center for National and International Studies (CNIS) in Baku, Azerbaijan, to CIVICUS, 28 February 2012, http://civicusalpha.org
7. Approved by Presidential decree dated 5 of September 2012, www.president.az
8. Mapping civil society of Belarus. Briefing Paper by Andrei Yahorau, Andrei Shutau, Center for European Transformation, June, 2012 http://cet.eurobelarus.info/by/
9. Visualizing Civil Society through Mapping NGOs, by Mai-Lan Ha, Christy Helbing, Tomoko Inagaki, Rahul Lahoti, May 2007, http://sipa.columbia.edu
10. United Nations Department of Public Information, http://www.un.org/dpi/ngosection/criteria.asp
11. Mapping Political Context: A Toolkit for Civil Society Organizations, by Robert Nash, Alan Hudson and Cecilia Luttrell, July 2006 http://www.odi.org.uk
12. Civil society in Azerbaijan: Challenges and Opportunities in Transition, CIVICUS Civil Society Index Report for Azerbaijan An international action-research project coordinated by CIVICUS: World Alliance for Citizen Participation, by Rajab Sattarov, Tair Faradov and Ilham Mamed-zade, International Center for Social Research (ICSR), December 2007, https://civicus.org/
13. On the Assessment of the Organizational and Management Capacity of NGOs in Azerbaijan, Emin Amrullayev, Democracy Learning Public Association February 2012, www.dlpu.az
14. Mapping of Civil Society Organizations in Azerbaijan, Final report October 2010 by Christine Leiser, IBF International Consulting for European Union, Letter of Contract No 2010/239233/1 www.oneglobalexpert.com
15. The Azerbaijan Social Review Commission Fifth Report, by David Rice et al, August 2011, www.bp.com/liveassets
16. Civil Society Index, Country Report for Azerbaijan, 2009, www.civicus.org;
17. Dealing with Anti-discrimination in the New Member States, Romania, Bulgaria and Turkey: Mapping capacity of civil society dealing with anti-discrimination, by Human European Consultancy in partnership with Migration Policy Group, September 2006, http://www.migpolgroup.com
18. Quotation by Lisa Jordan, Ford Foundation from Visualizing Civil Society through Mapping NGOs, May 2007, by Mai-Lan Ha, Christy Helbing, Tomoko Inagaki,

Rahul Lahoti, of the School of International and Public Affairs at Columbia University, for The Institute for a New Reflection on Governance http://sipa.columbia.edu
19. Global Trends in NGO law, on-line quarterly journal by Center for Non-profit Law, www.icnl.org, 2009-2013
20. Transparency International Corruption Perception Index 2012, www.transparency.org
21. Speech of the President Ilham Aliyev at the extended meeting of the State Anti-Corruption Commission, convened on 27 January 2011 and President's speech at the 14 January 2011 Cabinet of Ministers meeting, www.525.az.
22. See more at www.asan.az
23. Both Action Plans were approved by the presidential decree of 5 September 2012 and are available at www.president.az
24. Global Corruption Barometer 2013, by Transparency International, www.transparency.org
25. Nations in Transit: 2012 Country Report for Azerbaijan, by Freedom House, available at http://www.freedomhouse.org
26. Data base on Advocacy and Legal Advice Centers in Baku, Ganja, Quba and Legal Resource Centers in Ganja, Sheki and Lenkoran run by Transparency Azerbaijan since March 2005, see more at www.transparency.az
27. Interview of chairman of the Supreme Court Ramiz Rizayev, dated 11 November 2010; available at: www.news.day.az.
28. European Neighborhood Policy: Monitoring Azerbaijan' s Anti-corruption Committeemen's 2010, by Transparency Azerbaijan, May 2011, www.transparency.az
29. Article 27, National Anti-corruption Action Plan for 2012-2015, www.president.az
30. The draft Law on Public Participation, www.president.az
31. Civil Society Index, Country Report for Azerbaijan, 2009, www.civicus.org
32. Психология толерантности в Азербайджане -3. Таир Фарадов, Южный Кавказ, Центральная Азия и СНГ в мировой печати, http://www.atc.az
33. Changes to the Code of Administrative Offences adopted in January 2012, www.president.az
34. As per amendments to the Law on Grants and the Law on Non-Governmental Organizations of February 2013, www.president.az
35. Amendments to the Code of Administrative Violations of February 2013, www.president.az
36. As per amendments to the Law on Grants and the Law on Non-Governmental Organizations of February 2013, www.president.az

37. Statement by **Institute for Reporters' Freedom and Safety, Azerbaijani Government Should Stop Reprisals on Civil Society, dated 11 April 2013,** http://www.irfs.org
38. The Formal Political System in Azerbaijan, by Andreas Heinrich, Bremen, in Caucasus Analytical Digest, The Political System in Azerbaijan, No. 24, 11 February 2011, http://www.isn.ethz.ch/
39. Demographic Indicators of Azerbaijan, by State Statistical Committee of the Republic of Azerbaijan in 2012, www.stat.gov.az

40. Non-Governmental Organizations in Azerbaijan: Change in a Post-Soviet Society, by Roger A. Ritvo, Auburn University, Montgomery, in American Journal of Business Research (AJBR), Volume 1, Number 1, 2008, ISSN 1934-6484, published by American Institute of Higher Education, Editor: Dr. Alireza Lari, Fayetteville State www.eurasianet.org
41. 2011 CSO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Eurasia, 15-th edition, publication by United States Agency for International Development, Bureau for Europe and Eurasia Office of Democracy, Governance and Social Transition, http://cesd.az/

İstifadə edilən mənbələr

1. Methodological Guide for Implementing Mapping Civil Society Actors in Latin American Countries, by Michel Falisse and BeatrizbSanz – Corella, 2008 https://webgate.ec.europa.eu
2. Mapping AUSAID Engagement with Mapping Civil Society in the Philippines Country Program, Snapshot of Financial Years 2007-008, by Ms Rebecca Lyngdoh Reye Dr Emily Rudland, July 2010 www.ode.ausaid.gov.au
3. Civil Society Mapping in Asia, Desk Review of Civil Society Mapping Exercises conducted by the EU Delegations and/or Other Donors and Institutions in Asia, final report, by Jianfrancesco Costantini and Luca Aiolfi, December 2010 https://webgate.ec.europa.eu
4. Funding for Civil Society Responses to HIV/AIDS in Tanzania: Status, Problems, Possibilities, by Kevin Kelly & Karen Birdsall, Centre for AIDS Development, Research and Evaluation Johannesburg, South Africa, Developed with support from The Ford Foundation, East Africa Office May 2008, www.cadre.org.za

II. QHT-lərin AZƏRBAYCAN ŞƏFFAFLIQ TƏRƏFDAŞLIĞI PLATFORMASI İLƏ BAĞLI STRATEGİYA SƏNƏDİ

Terminologiya

Vətəndaş cəmiyyəti bir sıra formatları birgə əməkdaşlıq modeli kimi istifadə edir. Birgə əməkdaşlıq üçün ən çox istifadə edilən model "koalisiya"-dır. Digər formatlardan "şəbəkə", "alyans", "tərəfdaşlıq", "forum" və "platforma" modellərinə də rast gəlmək mümkündür. Bəzən "koalisiya" və "şəbəkə" anlayışları qarışdırılır, bəzən də yuxarıda göstərilən terminlər eyni mənada istifadə olunur.

Şəbəkələr nəticə yönümlü konkret məqsədlər ətrafında deyil, daha çox ümumi məqsəd ətrafında çəmləşmiş QHT-lərin qeyri-formal qrupudur. [50] Koalisiya isə müəyyən şəxslərin, təşkilatların və ya fərdlərin konkret ümumi bir məqsəd üçün bir araya gəlməsi və bütün koalisiyanın adından fəaliyyət göstərməsidir[51].

Bu strategiyada isə vətəndaş cəmiyyəti tərəfindən tezt-tez istifadə edilən "platforma" terminindən istifadə olunacaqdır.[52] "Platforma" ortaq baxışı paylaşan, nəticə yönümlü məqsəd uğrunda çalışan, o cümlədən müəyyən zaman çərçivəsində razılaşdırılmış gündəlik əsasında fəaliyyət göstərmək üçün bir araya gələn QHT-lərin birliyi kimi başa düşülməlidir. Platforman "hüquqi şəxs" deyil, onun üzvləri təsis memorandumu imzalamaqla öhdəliklər götürürlər və bu öhdəliklər platformanın üzvləri tərəfindən təsdiqlənmiş fəaliyyət qaydalarında öz əksini tapmışdır.

Mövcud Vəziyyət

Hazırkı dövrdə Azərbaycanda güclü və mərkəzləşdirilmiş hökumətin mövcud olmasına baxmayaraq, vətəndaş cəmiyyəti zəif və parçalanmış haldadır, bütün bunlara baxmayaraq QHT sektoru özünü təsdiqləməyə başlamışdır. Buna görə də, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində köklü islahatların aparılması və tədbirlərin görülməsi istiqamətində təbliğat işlərinin qurulması ilə bağlı QHT-lərin fərdi qaydada səyləri, həmin QHT-nin gücünüdən asılı olmayaraq, istənilən nəticəni əldə etməyə imkan vermir. Dünya ölkələrinin təcrübəsindən də görmək olar ki, birgə əməkdaşlıq qarşıya qoyulan ümumi məqsədə nail olmaq üçün ən səmərəli yollardan biridir. [53] Birgə çalışmağın təbliğat işinin qurulmasında böyük üstünlükləri vardır. Bu tərəfdaşlara az resurs sərf etmək müqabilində daha böyük nəticələr əldə etməyə imkan verir. Eyni zamanda, fərqli baxışları olan tərəfdaşların, ölkədə korrupsiyaya qarşı uğurlu mübarizənin təşkili üçün daha doğru yolun hansı olması ilə bağlı siyasətçilərə yekdil və aydın mesajların verilməsi üçün bir vasitədir[54]. Bu həm də, uzun müddətli sosial

---

[50] Hans Holmén and Magnus Jirström, Optimizing Efforts, A Practical Guide to NGO Networking, Office to Combat Desertification and Drought (UNSO), May 2000, www.impactalliance.org

[51] Coalition Building Fact Sheet, by Champions for Inclusive Communities, Utah State University, Center for persons With Disabilities, available at www.championsinc.org

[52] International Forum of National NGO Platforms, www.ong-ngo.org

[53] Coalition Building, by Communication for Good Governance and Accountability Program by World Bank mGAP, Towards a New Agora, Innovative Solutions for Management, www.siteresources.worldbank.org

[54] Moving the Infant – Toddler Policy Agenda Forward Together: Strategies to Build Successful Coalitions, Zero to Three Policy Center, Author: Elizabeth DiLauro, Field Coordinator, ZERO TO THREE Policy Center, with contributions from the 2005-2007 Better Baby Care Grantees, www.zerotothree.org/policy

dəyişikliklərə zəmin yaradır. Təcrübə göstərir ki, birgə əməkdaşlıq qrup üzvlərinin sahibi olduqları proqramlara yeni ideyaların və enerjinin gətirilməsinə səbəb ola bilər[55] və birgə fəaliyyətin legitimliyini artıra bilər.

İşlək strategiyanın hazırlanması birgə işbirliyinin qurulması üçün vacib əhəmiyyət kəsb edir.[56] Bir çox nüfuzlu müəlliflərin birgə əməkdaşlıq formatlarının yaradılmasında konkret qaydaların olmaması ilə bağlı fikirlərinə baxmayaraq[57,58] mövzu ilə əlaqədar nəzərdən keçirilən bir sıra ədəbiyyatlar (Əlavə 4-ə baxın) və Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatı tərəfindən 2013-cü il tarixdə aparılmış vətəndaş cəmiyyəti institutlarının imkanlarının öyrənilməsi ilə bağlı araşdırmanın nəticələri[59], Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatına QHT-ləri birgə işləməyə sövq etməklə bağlı faydalı məlumatları əldə etməyə imkan vermişdir.

Uğurlu koalisyanın qurulması üçün bir sıra şərtlərin olması vacibdir. Onlar aşağıdakılardır:

QHT-lərin uğurlu platforma quruculuğu üçün vacib olan şərtlər		
Ümumi problem	Birgə əməkdaşlığın qurulmasının ilkin şərti qrup üzvlərinin mübarizə apardığı, yaxud ən azından maraq dairəsində olduğu ümumi problemlərin mövcudluğudur.	Müasir dövrdə Azərbaycanda korrupsiyanın yüksək səviyyədə olması əsas ümumi problemlərdəndir. ŞA-nın təşkil etdiyi Vətəndaş cmiyyətinin imkanlarının öyrənilmsi ilə bağlı sorğunun nəticələri də bunu təsdiq edir.
Ümumi məqsəd	Elmi tədqiqatlar sübut edir ki, ümumi problemin və məqsədin olması, platformanı digər oxşar şəbəkələrdən daha güclü və uzun ömürlü edir.[60]	Korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində islahatların keçirilməsinin zəruriliyini təşviq etməklə uzun müddətli sosial dəyişikliklərə nail olmağı ümumi məqsəd kimi qəbul edən bütün QHT-lər platformaya üzv olmaq üçün dəvət edilmişdir.

[55] Community How To Guide On Coalition Building, Underage Drinking Prevention, www.nhtsa.gov
[56] Cenap Çakmak, Coalition Building in World Politics: Definitions, Conceptions, and Examples, 2007, http://sam.gov.tr
[57] Dynamics of Organizing, In a series on Organizing and Neighborhood Preservation published by National Training and Information Center, by Shel Trapp, 1976, http://tenant.net/Organize/orgdyn.html
[58] Guide to Building A Broad-Based Coalition Supporting the Development and Sustainability of a System of Pathways, by ConnectEd, the California Center for College and Caree, www.connectedcalifornia.org
[59] Mapping Civil Society, publication by Transperancy Azerbaijan, july 2013, transparency.az
[60] Coalition Building and Networking, by Scholars at Risk Network, New-York University, http://scholarsatrisk.nyu.edu/

Birgə fəaliyyətin vacibliyinə inam	Qəbul edilən qərarların birgə icra olunması istiqamətində ortaq razılıq əldə olunmalıdır.[61]	Sorğunun nəticələrindən göründüyü kimi, QHT-lər korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində uğurlu nəticələr əldə etmək üçün səylərin və imkanların səfərbər edilməsinin vacibliyinə inanırlar.
Uzun müddətli öhdəliklər	Başa düşüləndir ki, bəzən birgə fəaliyyət formatlarının ömrü az olur. Təcrübə göstərir ki, xüsusi diqqət və öhdəliklərlə birgə formalaşdırılan bu cür əməkdaşlıq formatlarının uzun müddət ərzində güclü və səmərəli şəkildə fəaliyyət göstərmək imkanları vardır[62].	Sorğudan da görünür ki, QHT-lər uzun müddətli öhdəliklərə hazırdırlar.
Aparıcı təşkilat	Bir və bir neçə təşkilat QHT-ləri ümumi işə səfərbər etməsi zəruridir.	Beynəlxalq aləmdə korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində əsas inistitut hesab edilən Transparency International təşkilatının milli bölməsi olan Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatı və onun APT layihsəində 4 tərəfdaş təşkilatlarıdır.
Geniş təmsilçilik	QHT-lərin birgə səmərəli işbirliyinin əsas şərtlərdən biri qurulacaq platformanın müxtəlif sosial qrupların maraqlarını təmsil etmək iqtidarında olmasıdır.	ŞA əmin edir ki, müxtəlif sahələrdə ixtisaslaşmış QHT-ləri, həmçinin cəmiyyətin bütün sosial qruplarını təmsil edən, xüsusən regionlarda, o cümlədən gənclər və qadınlarla bağlı işləyən QHT-ləri ya qoşulmağa dəvət edəcəkdir.

“Şəffaflıq Azərbaycan” təşkilatı Azərbaycan hökümətini şəffaflığın artırılmasına və korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində islahatların sürətləndirilməsinə təşviq edəcək səmərəli QHT platformasının formalaşdırılması üçün əlindən gələni edəcəkdir. İstər hökümət, istərsə də vətəndaşların təşəbbüsü ilə qurulan bigə işbirliyinin formalaşması çətin prosesdir, müəyyən məhdudiyyətləri və nöqsanları özündə ehtiva

[61] Coalition Building, Reference for Business, Encyclopedia of Business, 2nd edition, http://www.referenceforbusiness.com/encyclopedia/

[62] Building Coalition Among Communities of Color: A multi-cultural Approach, Prepared for State Partnership Initiative Office of Minority Health Office of Public Health and Science, Department of Health and Human Services, Rockville, Maryland 20852, Prepared by Summit Health Institute for Research and Education, Inc., Washington, DC 20001, In collaboration with Out of Many One/Campaign for the Elimination of Racial, and Ethnic Disparities, Cooperative Agreement #US2MP98011-05, July 2004, http://minorityhealth.hhs.gov

edir[63].“ŞA” anlayır ki, əməkdaşlıq platformasının qurulması ilə bağlı ilk səylər daha da yaxşılaşadırılmalı və inkişaf etdirilməlidir.

Strategiyanın məqsədi və strukturu

Bu strategiyanın məqsədi QHT-lərin “Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı platforması” adı altında davamlı əməkdaşlığını inkişaf etdirməkdir. Bu əməkdaşlıq ümümi strategiya, həmçinin razılaşdırılmış fəaliyyət planı əsasında Azərbaycanda anti-korrupsiya gündəliyini təşviq etmək üçün qurulacaqdır. Platformanın idarəetməsi ilə bağlı prinsiplər onun üzvləri tərəfindən təsdiq edilən fəaliyyət qaydalarında öz əksini tapmışdır. (Əlavə 1-ə baxın) Platformanın üzvləri (Əlavə 3-ə baxın) platformada iştirakla bağlı öz istəklərini təsdiqləmək, eləcə də platformanın fəaliyyətinə töhfə vermək üçün memorandum imzalayacaqlar. (Əlavə 2-ə baxın) Strategiyanın hazırlanmasında istifadə olunan mənbələr Əlavə 4-də verilmişidir.

Əməkdaşlıq platformasının missiya və məqsədləri

Baxışımız

Korrupsiyadan azad bir cəmiyyət qurmaqdır.

Missiyamız

Açıq Hökümət Tərəfdaşlığı təşəbbüsünün təşviqi və Anti-korrupsiya Milli Fəaliyyət Planına uyğun olaraq korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində görülən işlərdə, hökümət və vətəndaş cəmiyyəti arasında dialoqu təşviq etmək və eyni zamanda hökümətə tövsiyyələr vermək yolu ilə bu prosesdə fəal ictimai iştirakçılığı təmin etməkdir.

Məqsədimiz

Azərbaycan hökümətinin şəffaflığın artırmaq və korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində islahatların sürətləndirilməsinə təşviq edəcək səmərəli QHT platformasının formalaşdırmaqdır.

Vəzifələrimiz

1. Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı Platforması üzvləri Konstitutsiya Araşdırmalar Fondu və İqtisadi Araşdırmalar Mərkəzi tərəfinfən Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı fəaliyyət planının və Açıq hökümətin təşviqinə dair fəaliyyət planının monitorinqi ilə bağlı hazırlanacaq iki ilkin hesabata rəy və təkliflərini verəcəklər.

2. Rəy və təkliflər müvafiq qaydada nəzərə alındıqdan sonra hesabatların son variantları QHT platforması adından hökumətə təqdim ediləcəkdir.

---

[63] Civil Society Strategy on Urban Waterways: Stewardship, Contention, and Coalition Building, by Lindsay Kathleen Campbell, A.B., Woodrow Wilson School of Public Policy and International Affairs (2002), Princeton University, Submitted to the Department of Urban Studies and Planning, in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master in City Planning at the Massachusetts Institute of Technology, June 2006, http://www.nrs.fs.fed.us

3. Əməkdaşlıq Platformasının fəaliyyətinin təşkili, mediada işıqlandırılması, maliyyə vəziyyəti ilə əlaqədar bütün məsələlər ŞA və onun tərəfdaş təşkilatları tərəfindən qarşılanacaqdır.

4. ŞA və onların tərəfdaş təşkilatları Platformaya qoşulan üzvlərin instutsional imkanlarını artırmaq üçün təlimlər təşkil edəcəkdir.

Gözlənilən nəticələr

Əsas gözlənti anti-korrupsiya təşəbbüslərininin aparılması istiqamətində vətəndaş cəmiyyətinın iştirakçılıq səviyyəsinin artmasıdır.
Alt-gözləntilər isə aşağıdakılardır:

- VCT-nın geniş anti-korrupsiya siyasəti formalaşdırılması istiqamətində daha fəal iştirakçılığı;
- Korrupsiyaya qarşı mübarizədə VCT-nın səfərbərliyinin və vəkillik şəbəkəsinin güclənməsi;
- Şəffaflıq və anti-korrupsiya tədbirləri, təşəbbüsləri və qanunvericiliyi barədə ictimai məlumatlandırmanın genişlənməsi;
- Onlayn texnologiyalar, sosial şəbəkələr və yeni media vasitəsi ilə yerli VCT-nın hökumətin anti-korrupsiya fəaliyyətinin monitorinqi üzrə bacarıqlarının artması.

Əməkdaşlıq platforması təşkili prinispləri

Əməkdaşlıq platformasının gücü onun birliyindən[64] və onun üzvlərinin ümumi işə real töhfəsindən [65] asılıdır. Platforma aşağıda göstərilən prinsipləri nəzərə almaqla fəaliyyətini quracaqdır.

Məlumat və təcrübə mübadiləsi	Informasiya və ekspert rəyi mübadiləsi əməkdaşlıq platformasının yaradılması strategiyasının ayrılmaz tərkib hissəsidir. Məlumat və ekspert fikirləri elə həll yolları ortaya qoya bilər ki, onlar əvvəlkilərlə müqayisədə daha işlək ola bilər. [66]
Daimi iştirakçılığın təmin edilməsi	Əməkdaşlıq platforması üzvlərinin qarşısına öz təşkilatlarını platformada daim təmsil edəcək bir nümayəndə təyin etmələri, o cümlədən həmin nümayəndənin platformanın iclaslarına daim qatılması əsas şərtlərdən biri kimi qoyulacaqdır.
Hər qrupun maraqlarını anlamaq və hörmət etmək	Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatı əməkdaşlıq platforması və ona üzv olan hər təşkilatın maraqları arasında tarazlığı qorumaq üçün əlindən gələni edəcəkdir.

[64] Coalition Building by GSA Network, http://www.gsanetwork.org
[65] Guidelines for Building Business Coalitions against HIV/AIDS, 2004, The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, http://data.unaids.org
[66] Metropolitan Coalition –building Strategies, by Margaret Weir, University of California, Berkeley, mweir@socrates.berkeley.edu, Paper prepared for the Urban Seminar Series on Children's Health and Safety, Harvard, University, December 6-7, 2001, http://www.hks.harvard.edu

Fəal iştirakçılıq	Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatı bütün üzvlərin əməkdaşlıq platformasının fəaliyyətini tənzimləyəcək sənədlərin hazırlanması prosesinə cəlb etmək üçün əlindən gələni edəcəkdir. Bu sənədlərə təşkilatın fəaliyyət qaydaları və memorandum və qəbul ediləcək əsas qərarlar aiddir. Təşkilatı hər kəs özününkü hiss edə bilər, amma əsas olan məqsədlərə çatmaq üçün birgə çalışmaqdır. [67]
Gözləntilərin cavablandırılması	Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatı əməkdaşlıq platformasının üzvlərinin gözləntilərini öyrənmək və onlara cavab vermək üçün əlindən gələni edəcəkdir.
Fəaliyyət Planına mütəmadi nəzər salmaq	Əməkdaşlıq Platforması hər il fəaliyyət planını nəzərdən keçirəcək və ehtiyac yarandıqca təkmilləşdirəcəkdir.
Əməkdaşlıq Platformasının üzvləri və fəaliyyəti barədə hesabatlara açıqlılıq	Əməkdaşlıq platforması üzvləri və görülən fəaliyyətlərlə bağlı məlumatlar ictimaiyyət üçün açıq olacaq və Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatının veb səhifəsində yerləşdiriləcəkdir.
Əməkdaşlıq Platformasının fəaliyyəti barədə məlumatların saxlanması	Əməkdaşlıq platforması tərəfindən görülən işlər barədə məlumatlar, o cümlədən platformanın fəaliyyəti ilə bağlı hazırlanacaq hesabatda göstəriləcəkdir.
Maliyyələşdirmə	Şəffaflıq Azərbaycan, əsas fəaliyyətlər üçün maliyyələşdirməni APT layihəsi çərçivəsində həyata keçirəcəkdir.
Gənclərin iştirakçılığı və gender bərabərliyi	Əməkdaşlıq platforması üzvləri arasında gənclərin və qadınların bərabər təmsilçiliyini təmin etmək üçün səy göstəriləcəkdir.
Fərqliliyin artırılması	Qruplar arasında fərqliliyin, rəngarəngliyin [68] artırılmasına və yeni üzvlərin əməkdaşlıq platformasına cəlb edilməsinə səy göstəriləcəkdir.

Əməkdaşlıq platformasına təhdidlər və mümkün əks-tədbirlər

Bir çox müəlliflər tərəfindən də göstərildiyi kimi[69], əməkdaşlıq platforması öz fəaliyyəti dövründə bəzi çətinliklər və çatışmazlıqlarla qarşılaşa bilər. ŞA bunların bəziləri ilə bağlı məlumatlıdır və onların qarşısını almağa hazırdır. Digər çətinliklər iş prosesi zamanı ortaya çıxa bilər.

Əməkdaşlıq platformasının üzvlərinin artıq işlə yüklənməsi	Əməkdaşlıq platformasının üzvləri əməkdaşlıq platformasının işi ilə əlaqədar çox yüklənə bilərlər

[67] Guidelines for Successful Coalition Building, Pennsylvania State Education Association, http://www.psea.org
[68] Strength in Numbers: A Guide to Building Community Coalitions August 2003, by Community Catalyst, www.communitycatalyst.org
[69] Coalition Building, by Brad Spangler, June 2003, at Beyond Intractability website, http://communitygrown.org

	və bu iş onları öz işlərindən yayındıra bilər. Bunu nəzərə alaraq, əməkdaşlıq platformasının işinin böyük hissəsi email vasitəsi ilə həyata keçiriləcək. Görüşlər isə ildə ən azı iki dəfə, ən çox isə 4 dəfə təşkil olunacaq.
Hər üzv təşkilatın imkanları, resursları müxtəlifdir. Platformanın fəaliyyəti üçün resurslarından daha çox istifadə edən və liderlik göstərən əsas təşkilat, digər üzvlərin az fayda verməsindən narahatlıq keçirə və bu işə mane ola bilər.	ŞA, APT layihəsinin tərəfdaş təşkilatlarının dəstəyi ilə platformanın liderliyini həyata keçirir. Tövsiyyələrin böyük əksəriyyəti APT layihəsinin tərəfdaşları tərəfindən hazırlanacaq. (ŞA, KAF və İAM) Əməkdaşlıq platformaısnın digər üzvlərindən isə rəylərini vermək xahiş olunacaq.
Təşkilatlar bəzi hallarda verdikləri töhfə qarşısında fayda almaya bilərlər.	İllik olaraq hazırlanacaq iki hesabatın hazırlanmasına töhfə verən platforma üzvü olan təşkilatlar bütün ictimai maarifləndirmə üçün hazırlanacaq təbliğat materiallarında qeyd olunacaqlar.
Əməkdaşlıq platformasının mövqeyi ilə bağlı ortaq razılığın olmaması	Əməkdaşlıq platforması üzvü olan hər hansı bir təşkilat hazırlanan iki hesabatda qeyd edilən məlumatlar və ümumi qiymətləndirmə ilə razı olmaya bilərlər. Bu halda narazı tərəf öz mövqeyini konkret məlumatlarla təsdiqləməlidir ki, bununla da problem aradan qalxsın. Qeyd edək ki, hesabatdakı məlumatlar kənar ekspertlər tərəfindən də yoxlanılacaqdır.

Əməkdaşlıq platformasının hüquqi statusu

Əməkdaşlıq platforması hüquqi şəxs kimi qeydiyyata alınmayacaq və Şəffaflıq Azərbaycan təşkilatı tərəfindən APT layihəsi çərçivəsində maliyyələşdiriləcək.

Əməkdaşlıq platformasının fəaliyyətinin monitorinqi

Monitorinq fəaliyyətin və irəliləyişin qiymətləndirilməsi üçün hər zaman istifadə edilən davamlı mexanizmdir. Nəticənin qiymətləndirilməsi üçün istinad və hədəflər APT layihəsinin Monitorinq və Qiymətləndirmə Planınında göstərilib.

Hesabat vermə

Monitorinq və qiymətləndirmə prosesindən çıxan nəticələr və götürülən dərslər təşkilatçılığın yaxşılaşdırılması və onlara kömək məqsədilə həm platforma üzvləri, həm də kənar təşkilatlar arasında bölüşüləcək. Hesabat vermə və məlumatın bölüşülməsi aşağıdakı qaydada yerinə yetiriləcək;

- Hesabatın hazırlanması: Hesabat əldə edilmiş uğurlar, qarşıya çıxan müvəffəqiyətsizliklər və problemlər, eləcə də onların aradan qaldırılması üçün tövsiyyələrdən ibarət xülasə formasında olacaq.

- Hesabatın nəticələri maraqlı tərəflər arasında mübadilə ediləcək.

Əlaqələndimə strategiyası

Əməkdaşlıq platforması tərəfindən hökumətə aydın şəkildə tərtib edilmiş müraciət ünvanlanacaq və müraciətdə göstəriləcək ki, vətəndaş cəmiyyəti subyekti olaraq platformanın əsas məqsədi dövlətlə dialoqun asanlaşdırılmasına nail olmaqdır. Əməkdaşlıq platformasının keçirəcəyi bütün tədbirlərlə bağlı məlumatlar ŞA-nın saytında və facebook səhifəsində yerləşdiriləcək, ehtiyac duyulacağı təqdirdə, daha çox maraqlı tərəfin məlumatlandırılması üçün media qurumları arasında press relizlər yayılacaq.

Platformanın fəaliyyət planı

1	Platformanın katibliyinin yaradılması	Katiblik yaradılacaq və Seçim komitəsi kimi fəaliyyət göstərəcək.	May 2013
2	Katibliyin İdarəolunması	Katibliyin işi 1-ci görüşdə katiblik tərəfindən qəbul edilmiş Fəaliyyət Planının da daxil olduğu Strategiya sənədi əsasında tənzimlənəcək.	İyun 2013
3	Üzvlərin seçimi	Katiblik yuxarıda göstərilən minimum şərtlərə cavab verən QHT-ləri müəyyənləşdirəcək və onlara platformaya qoşulmaqla bağlı rəsmi dəvət göndərəcək.	Iyun 2013
4	Platforma üzvlərinin siyahısının hazırlanması	Katiblik dəvət edilən təşkilatların fikirlərini öyrəndikdən sonra platforma üzvlərinin yekun siyahısını tərtib edəcək.	Iyun 2013
5	Üzvlərin üstün və mümkün töhfələrinin müəyyənləşdirilməsi	Üzvlərin üstün cəhətləri və mümkün töhfələri Katiblik tərəfindən hazırlanmış sorğu əsasında müəyyənləşdiriləcək və platforma üzvləri tərəfindən təsdiq olunacaqdır.	İyun 2013
6	Platformanın qurulması ilə bağlı Memorandum	Katiblik Platformanın yaradılması ilə bağlı Memorandum layihəsini hazırlayacaqdır. (Platformanın görüşündə təsdiq olunacaqdır)	İyun 2013
7	Platformanın Fəaliyyət Qaydaları	Katiblik Platformanın Fəaliyyət Qaydaları layihəsini hazırlayacaqdır. (Platformanın görüşündə təsdiq olunacaqdır)	İyun 2013
8	Platformanın qurulması ilə bağlı tədbir	Platformanın qurulması ilə bağlı rəsmi tədbir təşkil ediləcək.	İyun 2013
9	Platforma üzvlərindən rəy və təkliflərin alınması	Katiblik Platforma üzvlərinin memorandum və fəaliyyət qaydaları ilə bağlı rəy və təkliflərini nəzərə	İyul 2013

		alaraq hər iki sənədin son variantını platforma üzvlərinə göndərəcəkdir.	
10	Platformanın qurulması	Müzakirələrdən sonra hər bir üzv Memorandumu imzalayacaq və Platformanın fəaliyyət qaydlarını təsdiq edəcəkdir.	İyul 2013
11	Hökümətə müracətin ünvanlanması	Hökümətə platformanın vətəndaş cəmiyyəti subyekti kimi əsas məqsədinin dövlət qurumları ilə QHT-lər arasında dialoqu təşviq etmək olduğunu göstərən aydın müraciətin ünvanlanması.	İyul 2013
12	Vəzifələrin aydınlaşdırılması və bölgüsü	Üstün və mümkün töhfələrin təhlili əsasında üzvlər arasında vəzifələr bölünəcək.	İyul 2013
13	Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı Fəaliyyət Planının və Açıq Hökumətin təşviqinə dair Fəaliyyət Planının monitorinqinin nəticələrini əks etdirən ilkin hesabatın hazırlanması	Hesabatlar müvafiq olaraq, Konstitutsiya Araşdırmaları Fondu və İqtisadi Araşdırmaları Mərkəzi tərəfindən hazırlanacaq.	May-İyun 2013 May-İyun 2014 May-İyun 2015 May-İyun 2016
14	Hesabatın platforma üzvləri arasında paylanması	Hesabatlar platforma üzvlərinə email vasitəsilə paylanacaqdır.	Avqust 2013 Avqust 2014 Avqust 2015 Avqust 2016
15	Platforma üzvlərindən rəylərinin toplanması	Rəylər toplanaraq hökümətə təqdim ediləcək və tövsiyyələrlə birgə yekun hesabata daxil ediləcək.	Avq 2013 Avq 2014 Avq 2015 Avq 2016
16	Monitorinqin nəticələrini özündə əks etdirən yekun hesabatların təqdimatı	Hökumətə yönələn tövsiyələrdən ibarət yekun monitorinq hesabatı QHT-lərin iştirakı ilə qurulan geniş platforma adından təqdim ediləcək.	Sent 2013 Sent 2014 Sent 2015 Sent 2016
17	İctimailəşdirmə	Hesabatdan çıxan nəticələrin ictaimiyyətə təqdim edilməsi üçün tədbirlər təşkil olunacaq.	Sent 2013 Sent 2014 Sent 2014 Sent 2016
18	Növbəti monitorinq üçün məlumatların toplanması.	İlin ortasında, növbəti hesabat üçün rəylərin toplanması ilə bağlı platforma üzvlərinin görüşü təşkil ediləcək.	Aprel 2014 Aprel 2015 Aprel 2016

Platformaya dəvət olunan QHT-lərin Əlavə 3-də verilmişdir. Siyahıda həmçinin sorğu əsasında QHT-lərin üstünlükləri və mümkün töhfələri də göstərilmişdir.

Platformanın Katibliyi tərəfindən 18 iyun 2013-cü il tarixli görüşdə təsdiq edilmişdir.

ƏLAVƏ 1. QHT-LƏRIN AZƏRBAYCAN ŞƏFFAFLIQ TƏRƏFDAŞLIĞI PLATFORMASININ FƏALIYYƏT QAYDALARI

I. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. QHT-lərin Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı Platforması (AŞTP) Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı Layihəsi (AŞTL) çərçivəsində yaradılır.

1.2. AŞT layihəsi tərəfdaşları tərəfindən razılaşdırılan aşağıdakı tələblərə cavab verən qeyri-hökumət təşkilatları (QHT) Platformaya üzv ola bilərlər:

- Platformaya qoşulmağa maraq göstərilməsi;
- İnstutsional imkanlar (məs: idarə heyətinin və təşkilatın illik yığıncağının olması)
- QHT sahəsində ən azı 3-5 illik təcrübə;
- Maliyyə davamlılığı (illik büdcəsi minimum 10,000 - 50,000 manat).

1.3. Platformaya üzvlüklə bağlı meyarlara cavab verən və AŞT layihəsi tərəfdaşları tərəfindən üzvlüyə dəvət edilən təşkilatlar Platformanın təsisçiləri sayılır və onun yaradılması barədə Memorandumu imzalayırlar.

1.4. Platforma şəffaflıq, qərəzsizlik, peşəkarlıq və əməkdaşlığa açıqlıq prinsipi əsasında fəaliyyət göstərir.

II. YENI ÜZVLƏRİN QƏBULU VƏ ÜZVLÜKDƏN XARİC ETMƏ

2.1. Platformaya yeni üzvlərin qəbulu Katiblik tərəfindən həyata keçirilir.

2.2. Üzvlük üçün müraciət edən yeni QHT-lər Katiblik tərəfindən təqdim edilən sorğu anketini doldurmalıdırlar. Sözügedən anket platformanın yaradılmasından əvvəl QHT-lər arasında keçirilmiş sorğunun anketidir.

2.2.1. Katiblik üzvlük üçün müraciət etmiş QHT tərəfindən doldurulan anketin nəticələri əsasında müraciətçinin Platformaya üzvlük üçün kriteriyalara uyğunluğu ilə bağlı qərar qəbul edir. Əgər QHT kriteriyalara cavab verirsə, Platformaya üzvlüklə bağlı dəvət göndərilir.

2.2.2. Müraciətçi təşkilat Platformaya üzvlük üçün kriteriyalara cavab vermədiyi halda müraciətçi təşkilata imtinanın səbəbləri barəsində yazılı və əsaslandırılmış şəkildə cavab verilir.

2.3. Platformada üzvlüyə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

- Üzvlərin öz istəyi ilə. Bunun üçün ya Katibliyə müvafiq Ərizə ilə mürciət olunmalı, yaxud Platformanın iclasında protokolda qeyd edilmək şərti ilə şifahi şəkildə bəyan edilməlidir.
- Əvvəlcədən məlumat vermədən və əsaslandırmadan platformanın dalabadal iki görüşünə qatılmadıqda çıxarılır.

III. PLATFORMANIN İDARƏ EDİLMƏSİ

3.1. Platformanın fəaliyyəti Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı Layihəsi tərəfdaşlarından (Şəffaflıq Azərbaycan, Konstitutsiya Araşdırmalar Fondu, İqtisadi Araşdırmalar Mərkəzi, AGAT və İnternews) formalaşan Katiblik tərəfindən idarə olunur.

3.2. Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı Layihəsi tərəfdaşları öz aralarından açıq səsvermə yolu ilə bir nəfəri Katibliyin sədri seçirlər.

3.2.1. Katiblik:

- Yeni üzvlərin qəbulunu həyata keçirir;
- Platformaya üzvlükdən xaric etmə ilə bağlı qərar qəbul edir;
- Katibliyin iclaslarını keçirir, lakin rübdə ən azı 1 dəfə Katibliyin iclası keçirilməlidir.

3.2.2. Katibliyin sədri

- Katibliyin işini əlaqələndirir;
- Katibliyin iclaslarına sədrlik edir;
- Platformanının iclaslarına sədrlik edir.

3.3. Platformanın üzvləri

- Platforma iclaslarında iştirak etməlidirlər, 4 il ərzində hər il ən azı iki, ən çox isə 4 dəfə görüş keçirəcək.
- Platformanın üzvləri Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı fəaliyyət planının və Açıq hökümətin təşviqinə dair fəaliyyət planının monitorinqi ilə bağlı hazırlanacaq iki ilkin hesabata rəy və təkliflərini verəcəklər.

IV. YEKUN MÜDDƏALAR

4.1. Hesabatda qeyd edilən hansısa məlumat və ya qiymtləndirmə ilə bağlı narazılıq olarsa, yekun qərar görüşdə iştirak edən platforman üzvlərinin açıq səsverməsi əsasında sadə səs çoxluğu ilə qəbul olunacaq.

4.2. Əgər səsvermədə bərabərlik olarsa, katiblik üzvlərinin açıq səsverməsi əsasında sadə səs çoxluğu əsasında yekun qərar veriləcək.

4.3. Üzvlərin üstün cəhətləri, həmçinin mümkün töhfələri 2-ci Əlavədə-Memorandumda göstərilib.

Əlavə 2. QHT-lərin Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı platformasının təsis memorandumu

Biz, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatları, korrupsiyanın qanunun aliliyi, insan hüquqları bərabərliyi və sosial ədalətin əsaslarını pozduğunu nəzərə alaraq,

- Hökumətin korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində göstərdiyi səyləri təqdir edərək;
- Korrupsiyaya qarşı mübarizənin uzunmüddətli və çətin proses olduğunu dərk edərək;
- Bu sahədə ciddi uğurlara nail olmağın əsas şərtlərindən birinin antikorrupsiya tədbirlərinə vətəndaş cəmiyyətinin dəstəyinin mühüm amil olduğunu bəyan edərək;
- Korrupsiyaya qarşı mübarizədə uğurlara nail olmaq üçün vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının səylərinin və fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsinini zəruriliyini vurğulayaraq;

QHT-lərin Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı Platformasının təsis edilməsi ilə bağlı bu Memorandumu imzalayırıq

QHT-lərin Platfromasının əsas missiyası korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində görülən işlərdə, Azərbaycan hökuməti və vətəndaş cəmiyyəti arasında dialoqu təşviq etmək və eyni zamanda hökumətlə tövsiyələr vermək yolu ilə vətəndaş cəmiyyətinin bu prosesdə fəal iştirakını təmin etməkdir. Platforma öz fəaliyyətini Fəaliyyət Planının da daxil olduğu Strategiya sənədi və platformanın fəaliyyət qaydaları adlı sənəd əsasında quracaqdır. Platformaya üzv olan təşkilatlar ümumi işə töhfə vermək üçün imkanları daxilində öhdəlik götürürlər. Platforma Azərbaycan Şəffaflıq Tərəfdaşlığı Layihəsinin tərəfdaşlarının daxil olduğu Katiblik tərəfindən idarə olunaqdır.

No	Platformaya üzv təşkilatın adı	Nümayəndənin adı	Töhfələr	İmza
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

8				
9				
10				

Əlavə 3. Platformaya dəvət olunan QHT-lər

No	QHT-nin adı	QHT nümayəndəsinin adı	E-mail Telefon	Üstünkülər	Töhfələr
1	Şəffaflıq Azərbaycan	Kanan Gasımov	kanan_q@transparency.az (050) 548 68 48	APT Layihəsinin tərəfdaşı	-
2	"Internews Azerbaijan" Ictimai Birliyi	İlham Səfərov Azadə Hüseynova	ilham@internews.az azada@internews.az (050) 210 72 59 012 497 21 02	APT Layihəsinin tərəfdaşı	-
3	AGAT	Nərgiz Eyvazova	nargizeyvazova@yahoo.com (050) 669 89 19	APT Layihəsinin tərəfdaşı	-
4	İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzi	Qubad Ibadoğlu	gubadibadoglu@gmail.com (050) 212 27 10	APT Layihəsinin tərəfdaşı	-
5	"Konstitusiya" Araşdırmalar Fondu	Zaur İbrahimov	Zaur@mail.ru (070) 609 93 02	APT Layihəsinin tərəfdaşı	-
Platformanın üzvləri					
6	Tacirlər və İstehsalşılar Birliyi	Sevgim Rəhmanov	tib@azdata.net 598 00 61 (050) 614 43 48	Media ilə yaxşı münasibətlər; Hökumətlə yaxşı münasibətlər; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;	Mediaya çıxış İdarəretmə təcrübəsi Hökumətlə xoş münasibətlər Korrupsiya ilə əlaqədar biliklər
7	İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzi (CESD)	Vüqar Bayramov	vugarbayramov@yahoo.com vugarbayramov@cesd.az 597 06 91	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik;	Mediaya çıxış; İctimai vəkillik təcrübəsi; İdarəretmə təcrübəsi; Araşdırma təcrübəsi;

			(050) 220 13 26	Fandreyzinq imkanları; Təşkilati imkanlar; Araşdırmada təcrübəlilik; Hökumətlə yaxşı münasibətlər; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;	
8	Azad İstehlakçılar Birliyi	Eyyub Hüseynov	eyub@consumer.baku.az 441 28 33 (050) 341 62 25	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Fandreyzinq imkanları; Təşkilati imkanlar; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;	Mediaya çıxış; İctimai vəkillik təcrübəsi; Fandreyzinq imkanları; Korrupsiya ilə əlaqədar biliklər;
9	Yeni Nəsil Jurnalistlər Birliyi	Arif Əliyev	arif@yeninesil.az (050) 223 62 43	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Araşdırmada təcrübəlilik; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;	Mediaya çıxış; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Araşdırmada təcrübəlilik; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;
10	Demokratiya Monitoru	Fuad Həsənov	dhrmm.az@gmail.com (055) 210 38 83	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Fandreyzinq imkanları; Təşkilati imkanlar; Araşdırmada təcrübəlilik; Beynəlxalq təşkilatlarla yaxşı işləmək bacarığı; Avropa İttifaqı Şərq Tərəfdaşlığı ölkələriinin təcrübəsini daha yaxından bölüşmək imkanları;	Mediaya çıxış; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Fandreyzinq imkanları; İdarəretmə təcrübəsi; Araşdırmada təcrübəlilik; Beynəlxalq təşkilatlarla yaxşı işləmək bacarığı; Avropa İttifaqı Şərq Tərəfdaşlığı ölkələriinin təcrübəsini daha yaxından bölüşmək imkanları

11	"Cəmiyyətin və Vətəndaş münasibətlərinin İnkişafı" İctimai Birliyi	Əhməd Abbasbəyli	aabbasbeyli@yahoo.com 492 57 26 (050) 233 05 88	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Təşkilati imkanlar; Araşdırmada təcrübəlilik; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;	İctimai vəkillik təcrübəsi Araşdırma təcrübəsi Korrupsiya ilə əlaqədar biliklər
12	Müasir Təhsil və Tədrisə Yardım Mərkəzi	Elmina Kazımzadə	ekazimzade@cie.az (050) 536 40 49	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Fandreyzinq imkanları;	Araşdırma təcrübəsi
13	"Hüquq Dünyası" Hüquqi Təbliğat İctimai Birliyi	Nazir Quliyev	nazirguliyev@yahoo.com 480 22 31 (050) 549 42 94	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Təşkilati imkanlar; Araşdırmada təcrübəlilik; Hökumətlə yaxşı münasibətlər; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;	Mediaya çıxış; İctimai vəkillik təcrübəsi; İdarəretmə təcrübəsi Hökumətlə xoş münasibətlər; Korrupsiya ilə əlaqədar biliklər
14	Əlil Təşkilatları İttifaqı	Davud Rəhimli	davudrehimli@gmail.com 434 48 36 (050) 371 03 02	İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Təşkilati imkanlar; Araşdırmada təcrübəlilik; Biz Ittifaq olaraq üzv təşkilatların imkanlarından istifadə edə bilərik.;	İctimai vəkillik təcrübəsi Araşdırma təcrübəsi
15	"Ümid" Sosial İnkişafa Dəstək İctimai Birliyi	Israil Isgəndərov	iiskenderov@umid-hsdm.com 434 96 98 (050) 310 60 22	İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Təşkilati imkanlar; Araşdırmada təcrübəlilik; Hökumətlə yaxşı	İctimai vəkillik təcrübəsi İdarəretmə təcrübəsi

				münasibətlər;	
16	Gənc Hüquqşünaslar Birliyi	Kamalə Əzizova	Kamaliya993@gmail.com 050 677 93 52	Media ilə yaxşı münasibətlər; Hökumətlə yaxşı münasibətlər;	Mediaya çıxış; İctimai vəkillik təcrübəsi; Hökumətlə xoş münasibətlər;
17	İnsan Hüquqları və Qanunçuluğun Müdafiəsi Bürosu	Səidə Qocamanlı	saidagojamanli@yahoo.com (050) 314 95 04	Media ilə yaxşı münasibətlər; Təşkilati imkanlar; Hökumətlə yaxşı münasibətlər;	Mediaya çıxış; Araşdırma təcrübəsi
18	Azərbaycan Qadınlarının Siyasi Mədəniyyət Mərkəzi	Mehriban Vəzir	mehribanvezir@gmail.com (055) 209 04 24	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Araşdırmada təcrübəlilik;	Mediaya çıxış; İctimai vəkillik təcrübəsi; Araşdırma təcrübəsi
19	"Uluçay" Sosial-İqrisadi İnnovasiya Mərkəzi	İlyas Səfərli	Ilyas@uluchay.org (024) 24 454 47	İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Təşkilati imkanlar; Araşdırmada təcrübəlilik;	İctimai vəkillik təcrübəsi İdarəretmə təcrübəsi Araşdırma təcrübəsi
20	"Praksis" Sosial İnkişafa Dəstək İctimai Birliyi	Elnur Nəsibov Tərlan Əhmədov	elnur@praxis.com elnur.nasibov79@gmail.com (050) 225 75 65	İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Təşkilati imkanlar; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;	İctimai vəkillik təcrübəsi İdarəretmə təcrübəsi
21	"Hüquq və İnkişaf" İctimai Birliyi	Hafiz Həsənov	himerkez@yahoo.com 4493742 (050) 611 74 43	Araşdırmada təcrübəlilik; Korrupsiya ilə əlaqədar məsələləri bilmək;	Araşdırma təcrübəsi Korrupsiya ilə əlaqədar biliklər
22	Humanitar Tədqiqatlar Cəmiyyəti	Avaz Həsənov	avazhasanov@hotmail.com (050) 320 25 34	İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Araşdırmada təcrübəlilik; Hökumətlə yaxşı münasibətlər;	İctimai vəkillik təcrübəsi; Araşdırma təcrübəsi Hökumətlə xoş münasibətlər;

23	Hemofiliya Xəstələrinin Assosiasiyası	Gülnarə Hüseynova	h_gulnara@hotmail.com 513 15 39 (050) 346 72 79	İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Təşkilati imkanlar; Araşdırmada təcrübəlilik; Biz Ittifaq olaraq üzv təşkilatların imkanlarından istifadə edə bilərik.;	İctimai vəkillik təcrübəsi Araşdırma təcrübəsi
24	Azərbaycan Hüquqşünaslar Konfederasiyası	Ramil Isgəndərli	ramil.iskandarli@gmail.com 537 12 23 (050) 392 13 31	Media ilə yaxşı münasibətlər; İctimai vəkillikdə təcrübəlilik; Araşdırmada təcrübəlilik;	Mediaya çıxış; İctimai vəkillik təcrübəsi; Idarəetmə təcrübəsi Hökumətlə xoş münasibətlər;

Bibliografiya

1. Hans Holmén and Magnus Jirström, Optimizing Efforts, A Practical Guide to NGO Networking, Office to Combat Desertification and Drought (UNSO), May 2000, www.impactalliance.org
2. Coalition Building Fact Sheet, by Champions for Inclusive Communities, Utah State University, Center for persons With Disabilities, available at www.championsinc.org
3. International Forum of National NGO Platforms, www.ong-ngo.org
4. Coalition Building, by Communication for Good Governance and Accountability Program by World Bank ComGAP, Towards a New Agora, Innovative Solutions for Management, www.siteresources.worldbank.org
5. Moving the Infant – Toddler Policy Agenda Forward Together: Strategies to Build Successful Coalitions, Zero to Three Policy Center, Author: Elizabeth DiLauro, Field Coordinator, ZERO TO THREE Policy Center, with contributions from the 2005-2007 Better Baby Care Grantees, www.zerotothree.org/policy
6. Community How To Guide On Coalition Building, Underage Drinking Prevention, www.nhtsa.gov
7. Cenap Çakmak, Coalition Building in World Politics: Definitions, Conceptions, and Examples, 2007, http://sam.gov.tr
8. Dynamics of Organizing, In a series on Organizing and Neighborhood Preservation published by National Training and Information Center, by Shel Trapp, 1976, http://tenant.net/Organize/orgdyn.html
9. Guide to Building A Broad-Based Coalition Supporting the Development and Sustainability of a System of Pathways, by ConnectEd, the California Center for College and Caree, www.connectedcalifornia.org
10. Mapping Civil Society, publication by Transparency Azerbaijan, July 2013, www.transparency/az
11. Coalition Building and Networking, by Scholars at Risk Network, New-York University, http://scholarsatrisk.nyu.edu/
12. Coalition Building, Reference for Business, Encyclopedia of Business, 2nd edition, http://www.referenceforbusiness.com/encyclopedia/
13. Building Coalition Among Communities of Color: A multi-cultural Approach, Prepared for State Partnership Initiative Office of Minority Health Office of Public Health and Science, Department of Health and Human Services, Rockville, Maryland 20852, Prepared by Summit Health Institute for Research and Education, Inc., Washington, DC 20001, In collaboration with Out of Many One/Campaign for the Elimination of Racial, and Ethnic Disparities, Cooperative Agreement #US2MP98011-05, July 2004, http://minorityhealth.hhs.gov
14. Civil Society Strategy on Urban Waterways: Stewardship, Contention, and Coalition Building, by Lindsay Kathleen Campbell, A.B., Woodrow Wilson School of Public Policy and International Affairs (2002), Princeton University, Submitted to the Department of Urban Studies and Planning, in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master in City Planning at the Massachusetts Institute of Technology, June 2006, http://www.nrs.fs.fed.us
15. Coalition Building by GSA Network, www.gsanetwork.org/

16. Guidelines for Building Business Coalitions against HIV/AIDS, 2004, The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, http://data.unaids.org
17. Metropolitan Coalition –building Strategies, by Margaret Weir, University of California, Berkeley, mweir@socrates.berkeley.edu, Paper prepared for the Urban Seminar Series on Children's Health and Safety, Harvard, University, December 6-7, 2001, http://www.hks.harvard.edu
18. Guidelines for Successful Coalition Building, Pennsylvania State Education Association, http://www.psea.org
19. Strength in Numbers: A Guide to Building Community Coalitions August 2003, by Community Catalyst, www.communitycatalyst.org
20. Coalition Building, by Brad Spangler, June 2003, at Beyond Intractability website, http://communitygrown.org